

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Ἰσχυρὰ Ἑλληνικά· Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ληθονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἰσχύοντες. Ἐπουράλι εἶνε ἑξήματα. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπιτ. τῆς Λιτοφ. Παιδείας τῆς 39.

2 Δεκεμβρίου 1884

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΠΕΝΑΝ

α' Ἐγεννήθη, ὡς γλαυκῶπις θεά, ἐκ βαρβάρων γονέων, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων Κυμμερίων τῶν οἰκοῦντων ἐν παραλίᾳ θαλάσσης ἀγρίαις, βραχῶδι καὶ ὑπὸ τῶν καταγίδων πλητομένη. Οἱ κάτοικοι τῆς μῦλις ἔχουσιν ἰδέαν τοῦ ἡλίου· ἄνη των εἶνε τὰ θαλάσσια φυτὰ καὶ τὰ

φύκη καὶ τὰ κεχροματισμένα κογχύλια, τὰ ἐν τῷ βυθῷ τῶν μονήρων ὄρων τῆς εὐρισκόμενα. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὰ σύννεφα φαίνονται ἄχροα, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ χαρὰ εἶνε θλιβερά πως· ἀλλὰ πηγαὶ ψυχροῦ ὕδατος ἀναβρῦουσιν ἐκ τῶν βράχων καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κορῶν τῆς ὁμοιάζουσι πρὸς

όταν τις των ἀρρώστων ἔχει ἀνάγκη περιθάλψεως. Ὁ τοιοῦτος βίος εἶνε ἐπίπονος, οὔτε τὴν ἡμέραν παρέχων ἀνάπυσι οὔτε τὴν νύκτα ἡσυχίαν, καθότι ἀνά πάσαν στιγμὴν ἐνδέχεται νὰ κληθῶσιν. Αἱ ὀρθοσκευτικαὶ ἀσκήσεις δὲν εἶνε ὑπερβολικαὶ ἐν τῷ ἴδρυματι τούτῳ, ἐνθα πλεον ἢ πανταχοῦ αὐταὶ αἱ πράξεις εἶνε προσευχῆ ἢ ἐργασίᾳ ὅμως εἶνε ἀδιάκοπος καὶ κοπιώδης δια τὴν γυναικείαν ἀσθένειαν, πολλάκις ὑπερβαίνουσα τὰς δυνάμεις. Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ ἀποθησκουσι νέαι, ὡσεὶ τὸ γῆρας εἰσέδουεν εἰς τὰ σώματα τῶν περιθάλπουσων αὐτὸ καὶ ἐπετέλει προῶρως τὸ ἔργον του. Εἰς τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν ὑπάρχουσιν ἀξιώματα, ἀλλὰ καθήκοντα μόνον. Ἡ ἡγουμένη ἐπὶ ἀριστέρον χρόνον διορίζεται μετὰ παρέλευσιν ἑξ ἑτῶν ἀντικαθίσταται, ἀραιουμένου αὐτῆ τοῦ ἐρημέρου σπῆτρου, καὶ στέλλεται εἰς ἄλλο κατάστημα. Καὶ πρὶν μὲν διετάττει, τώρα δὲ ὑπακούει, καθότι τίθεται εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν. Τῆ ὑπομνηστικῆ οὕτω, ὅτι εἶνε ἡ ὑπέρτερος τῶν ἀνικάνων γερόντων καὶ ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε τὸ ἐνδοξότερον τῶν ὄσων δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς πάντα τὰ καταστήματα διατηρεῖται ἡ ἀκρα ἐκείνη καθαριότης, ἐν ἧ διακρίνονται τὰ σωματεῖα τῶν γυναικῶν, δι' ἧς δὲ πύλλαις αἱ ἐν τοῖς νοσοκομείοις ὑπηρετοῦσαι ἀδελφαὶ ἠδυνήθησαν ν' ἀπομακρύνωσι τὴν ἐπιδημίαν ἀπὸ τῆς κλίνης τῶν ἀρρώστων. Καὶ εἰς μὲν τὰ νεότεριστα καταστήματα, ἐνεκα τῶν διαστάσεων τῶν αἰθουσῶν, τοῦ καλοῦ ἀερισμοῦ καὶ τῶν ἰδιαιτέρων τῆς ὑπηρεσίας παρόδων, εὐκόλως καταπολεμοῦσι τὴν ἀκαθαρσίαν, ἣν μεθ' ἐκυτῶν φέρουσι οἱ γέροντες ὑπότροφοι ὡς λέπραν τῆς ηλικίας καὶ τῆς πενίης. Ἀλλ' εἰς τὰ παλαιότερα τὸ τοιοῦτον ἀπικτεῖ ἐργασίαν ἐπιμελῆ καὶ ἀνάδωτον εἰς τὸ ἀσπλον λ. γ. τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου ὁ ἀγὼν εἶνε ἀδιέλπιτος. Ἡ οἰκία εἶνε παλαιά, ἐκ τῶν ἐνόντων διασκευασθεῖσα ὅπως καταστῆ κατάλληλος διὰ τὸν προορισμὸν τῆς. Χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 17ης ἐκχροναιετηρίδος, καὶ ἴσως ἀπέτελει ποτὲ μέρος τοῦ Νοσοκομείου Val-de-Grâce, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ χωρίζεται δι' ἀπλοῦ τοίχου. Εἰς τὸ βόρειον μακρὰς αὐλῆς, ὅπου ἀναγιγνώσκον τὴν ἐπιγραφὴν ξενοδοχείου, σχολείου καὶ τινῶν βιομηχανικῶν ἐργαστασίων, εἰσερχόμεθα διὰ τριῶν βαθμίδων εἰς τὸ κατάστημα. Ἡ ἐσωτερικὴ λιθὴν κλίμαξ εἶνε πλατεῖα καὶ κοσμεῖται διὰ σιδηροῦ ὀρθογώνου, ἀλλ' ἡ κλίμαξ αὕτη εἶνε ἀπατηλὴ, καθότι ἄγει εἰς αἰθούσας χαμηλὰς καὶ σκοτεινάς, εἰς ὑψηλὰ κκωδ' ἐκτισμένα, εἰς κρύπτας ἀχρήτους, ἃς ὅμως ἐχρησιμοποίησαν, εἰς μαγειρεῖον πολὺ μικρὸν, εἰς θεραπευτήριον θλασίου πρὸς ἀποθήκην, εἰς δωμάτια ὑπόστεγα. Οἱ ἄνδρες δὲν ἔχουσι καμινότηριον ἐλλείψει χώρου, οὔδ' ἐκ στέγασμα ἕν καποφυλαχθῶσιν, ὅταν καμινώσιν τὴν πύπων τῶν, τὴν τελευταίαν τούτην τοῦ γῆρατός τῶν ἀπόλασιν. Ἐν τῇ μικρᾷ αὐλῇ, παρὰ τὸ κτηνοτρόφειον, θύω ἢ τρία παραπήματα ἐκ σκιδίων, ἀποτελοῦσι τὰ ἐργοστάσια, ἐν οἷς ἐργάζονται οἱ ὑποδηματοποιοὶ καὶ οἱ φυλοργοί. Ὁ κήπος εἶνε μικρότατος ἔχων εἴκοσι μόλις βημάτων περιφέρειαν. Τὸ κατάστημα ἔχειτο ἄλλοτε πλησίον μεγάλου οἰκοπέδου, τὸ ὁποῖον προέτειναν νὰ πωλήσωσιν εἰς τὰς μικρὰς ἀδελφάς. Εὐχαρίστως δὲ ἤθελον ἀναλάβει τὴν τοιαύτην δαπάνην καίτοι μεγάλην, πεποθῆκα ἐπὶ τὸν Θεόν,

οὐ ἡ χάρις οὐδέποτε τὰς ἐγκατέλειπεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησάν, καθότι οὐδέμια πρέχεται κατὰ ἀσφάλεια, φοβούμαι δὲ μὴ ἀποσταρηθῶσι τοῦ ἀγορακλήτους κτήματος καὶ μείνῃ αὐταῖς χρεός. Εἰς τὸ οἰκοπέδον τοῦτο, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἠδύνατο ν' ἀναπτύξωσιν ἐν ἀνάσει τὴν εὐρείαν αὐτῶν εὐπλαγχιαν, ἐκτίσθησαν οἰκίαι πεντάροτοι, ὧν ἕκαστον παράθυρον βλέπει πρὸς τὸ κηπάριον τῶν Αἱ δυστυχῆς ἀδελφά, αἰτίνες συνείθισον νὰ ἀναπαύωνται περιπατοῦσαι ἐπὶ ἡμίσειαν ὄραν ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τὸ γεῦμα, ἀπεδιώχθησαν αὐτοῦ ὑπὸ βλεμμάτων ἀδικητῶν ἀναγκασθεῖσαι νὰ μένωσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας. Τὸ ἀσφαθωμένον τοῦτο κτίριον ἔχει ἀξίαν ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, καλὸν δ' ἤθελον εἶναι νὰ πωληθῇ καὶ νὰ ἐγκαταστήσιν ἀλλαχῶ, πλησίον τῶν ἀρχαίων τευχῶν. Φοβούμαι ὅμως μήπως τοῦς ὑπάρχοντες νόμους ἀντικαταστήσωσι νόμοι μὴ ὑπάρχοντες ἐτι, καὶ μένωσιν ἐν τῷ ἐτοιμορόφῳ λεπτοκροίῳ, πρὸς μεγίστην βλάβην τῶν ἐνδῶν καὶ τῶν νοσούντων.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὰ καταστήματα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν Ἀπόρων καταλαμβάνεται ὑπὸ θλίψεως ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς λιναποθήκης. Πλεῖστα ὀθῆλαι αὐτῆς εἶνε κεναὶ καὶ ὅτ' αἱ κυριώτεραι, ἐκείναι αἱ ὁποῖαι εἶδε νὰ περιέχωσι σινδόνες. Τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ τῆς λιναστολῆς εἶνε ἀρκούντως ἀθῶνα, ἀλλ' αἱ σινδόνες σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Ἄγνων δὲ ποίων θαυμαίων δραστηριότητος καὶ συνεχοῦς πλύσεως, κατάρθωσαν νὰ θεραπεύωσι τὰς ἀνάγκας γερόντων, ὧν πολλοὶ εἶνε ἀνίκανοι κατὰ τὴν μάλλον εἰδεχθῆ τῆς λείξεως σημασίαν. Κατάστημα ἀριθμοῦ 200 ὑπότροφος ἔχει ἀνάγκη ἀπαραίτητον 400 τοῦλάχιστον ζευγῶν σινδόνων, μόλις δὲ ὑπάρχουσι 250. Διὰ τοῦς γέροντας τούτους, διὰ τοιοῦτους ἀρρώστους, ἢ ἐκ βύμβικκος σινδίων εἶνε ἀκατάλληλος καὶ ἡμιστὰ διαρκῆς. Τὸ ἀπαιτούμενον εἶνε σινδίων ἐκ καλοῦ λινοῦ ὑφάσματος στερεοῦ καὶ ἀντέχοντος εἰς ἀλλεπαλλήλους πλύσεις. Ὁ πόθος τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν εἶνε ν' ἀποκτησῶσι τοιαύτας. Ὅλοι αἱ ἡγουμένη μοι ἔλεγον: «Ἐἶν ἔρχομεν τοῦλάχιστον σινδόνες!»... Πρὸ τοῦ 1870 τὰ λινα ἐστελλόντο ἀθῶνως πρὸς εἰς τὰ καταστήματα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν. Ὁ πόλεμος ἐπῆλθε συνεπαγόμενος ὑποχρεώσεις πικρὰς καὶ καταπειρωτάς. Πάν ὅτι ἐφυλάττετο, πᾶν ὅτι ἤθελε περιελαθε εἰς τὰ ὑπώθηρια τῶν προβαθηκῶν ὑποτρόφων, ἐκόπη δι' ἐπίδυσμους καὶ σπληνίκα ἢ μετετρέπη εἰς μόνον, ἢ δὲ λιναποθήκη τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν παρημελήθη. «Ἀπὸ τοῦ πολέμου δὲν μᾶς δίδονται πλέον λινα»... Τὸ καλὸν λινοῦ εἶνε δαπανηρὸν, ἢ δὲ εἰς χρήμα διδομένη ἐλεημοσύνη δὲν εἶνε ἐπαρκῆς, ὅπως δυνήσῃ ν' ἀγοράσῃ πᾶν τὸ ἀναγκαῖον. Ἀλλ' ὅταν αἱ σινδόνες ἐλλείπωσι διὰ τὰς κλίνας τῶν καλῶν μικρῶν γερόντων, αἱ καλαὶ Μικραὶ Ἀδελφαὶ κοιμῶνται ἐνδεδυμένα ἐπὶ τοῦ ἀραβοσιτίνου σάκκου τῶν καὶ δὲν μεμφιοροῦσιν. Οὕτω καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἴδρυματος ἡ Μαρία Θηρεσία καὶ ἡ Μαρία Αὐγουστίνη παρεχώρησαν πολλάκις τὰς κλίνας τῶν εἰς πτωχούς καὶ ἐκοιμήθησαν ἐπὶ ἀχόρου, ὅταν ὑπῆρχε καὶ τοῦτο. Ἐνεθυμοῦντο τὴν φάνην τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἠὲ χριστῶν τὸν Θεόν.

Πέντε καταστήματα ἐν Παρισίοις, ἐπὶ πληθυσμοῦ δύο ἑκατομμυρίων κατοίκων, εἶνε πολλά, ἐὰν λάθωμεν ὑπ' ἔψαι τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας, εἶνε ὀλίγα, ἐὰν ἀνλογοθῶμεν τὰ δεινά, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Graville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμου].

Συνέχεια (ἴδε προηγουμ. φύλλον).

ΑΓ'

Μετ' οὐ πολὺ αἱ ὑποθέσεις τῆς Τριανταφυλλιάς ἀπεπερατώθησαν τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς τῆς ἔμειναν τελεία αὐτῆς ἰδιοκτησία, διότι δὲν ἦτο πιθανὸν ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ποτὲ ὁ πατὴρ τῶν νὰ τα ζητήσῃ. Ἡ θεῖα τῶν λοιπῶν ἀπεράσισε νὰ τὰ τοποθετήσῃ εἰς ἀπομακρυσμένους τινὰς συγγενεῖς, οἵτινες συγκατετίθεντο νὰ ἀναλάβωσι τὴν συντήρησιν τῶν παιδιῶν ἐπὶ μηνιαίᾳ ἀποζημίωσει.

Τὸ πρεσβύτερον ἐφαίνετο ἔχον κλίσιν εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ εἰς τὰ ἀγροτικὰ ἔργα, θὰ ἐγένετο λοιπὸν ἐξίλογος γεωργός· τὰ δύο δὲ ἄλλα ἦσαν πολὺ μικρά, ὡστε νὰ μεριμνήσῃ τις περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπαγγέλματος τῶν.

Ἡμέραν τινὰ τῆς ἐπιούσης ἐβδομάδος αἱ δύο γυναῖκες καὶ ἡ Μαρκέλλα ἐπανήλθον εἰς Παρισίους καὶ κατέλυσαν εἰς τὸ πενιχρὸν οἶκημα τῆς κυρᾶ Ζαλίνης, ἣτις ἦτο τοῦ λοιποῦ τὸ κέντρον τῶν ὑπάρξεων αὐτῶν, αἰτίνες καὶ τοὶ ὅλως διάφοροι, ἦσαν ὅμως τοσοῦτον ἠνωμένοι.

Ἡ Μαρκέλλα ἐφόρει πένθιμον φόρεμα. Ἡ πρώτη χρῆσις τοῦ εἰς αὐτὴν προωρισμένου χρήματος ὑπὸ τῆς εὐεργετίδος αὐτῆς ἐγένετο πρὸς ἀγορὰν τοῦ μαλλίνου τούτου μέλανος φορέματος, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἀναμνησθῇ τὴν Μαρκέλλαν ἐπὶ τινὰ ἐτι χρόνον τὴν ἀνεξελειπτον μνήμην τῆς προσφιλοῦς τεθνεώσης. Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸ πένθος τοῦτο τὸ ταπεινόν, τὸ σχεδὸν πενιχρὸν, ἐκοιμήθη πρὸς τὴν κορασίδα, ἐπορεύθη μετὰ τῶν δύο φίλων τῆς γυναικῶν πρὸς τὴν οἰκίαν εἰς κατὰσθῆ εἰς τὴν Μαρκέλλαν ἀνάγκη ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων.

Ἡ οἰκία ἦτο κλειστή, τὰ παράθυρα κλειστά, ἡ κεντρικὴ θύρα κεκλεισμένη διὰ μοχλοῦ. Ὁ κύων τῶν ἀδελφῶν Βρεῶ ὑλάκτησε μεγάλη τῆ φωνῇ ἀναγνωρίσας τὰ βήματα τῶν παλαιῶν φίλων του. Ἡ μαγειρίσσα ἤρχετο καὶ τῷ εἶδιε τροπὴν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ φάγῃ ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὑπὸ πείνης. Καίτοι ἐνεκα τῆς συνεχοῦς ταύτης νηστείας εἶχε γίνῃ εἰς ἄκρον ἰσχνός, ἀλλ' ὅμως τὸ ἐν τῇ κυνικῇ καρδίᾳ τοῦ φιλικῶν αἰσθημα δὲν εἶχε ἐγκαταλίπει, καὶ ἐξέβαλε κραυγὰς θρηνώδεις ἀναγνωρίζων τὸ μάταιον τῶν προσπαθειῶν του ἵνα ἐλθῇ πλησίον τῆς Μαρκέλλας.

Αὕτη δὲ παρετήρει πᾶν οἰκίαν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν μεστοὶ δακρύων συκρατουμένων. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταῦτα εἶχε διέλθῃ τὰ εὐδαίμονα ἐτι

ἀνακουρίσασθαι. Μόνον οἱ ἐπισκεπτόμενοι ἐν καιρῷ νυκτὸς τὰ τῆς ἐσχάτης τάξεως κατχρώγια καὶ ἰδόντες τοὺς ἀλήθως τοὺς κοιμωμένους παρὰ τὰς ἀσβεστοκαμίλους δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃσι τὴν πληθύν τῶν εἰς τὰς περιπετείας τῶν ἀγῶνων ἐγκαταλειμμένων προσδουτῶν, ὧν ἡ ὑπαρξίς εἶνε ἐντὸς ἀσβεστηνότητος. Ὁ παρτίδος λάδς δὲν εἶνε μετ' ἄλλο πρὸς τοὺς γέροντας. Διερχόμενος ποτὲ τὴν Cité Dord' μετὰ τῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς Δημοσίας Ἀγαθοεργίας, εὗραν ἐντὸς ὀθλοῦ οἰκῆματος κατωκοιμένου ὑπὸ πτωχῶν δυστυχῆ ἡλικίας ἀνωτέρως τῶν 75 ἐτῶν, ὅστις ὠχρός, μὲ χεῖρας κατεσκληνωτάς, μόλις διὰ ῥάκους κεκαλυμμένος, ἔκειτο οἰμώζων κατὰ γῆς καὶ ἐστῆριζε τὴν ῥάχιν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἔχων γυμνὴν τὴν κνήμην του, ἣν διεδίδρωσκεν ἔλκος. Ἀπέτεινα ἐπιτίμησιν ἀρκούντως αὐστηρὰν πρὸς τὸν υἱὸν του, ὅστις μοι ἀπήντησεν: «Αὐτοὶ οἱ γέροντες εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσι» καταναλίσκουσι καὶ δὲν παράγουσιν». Ὑπάρχουσι χιλιάδες τοιοῦτων δυστυχῶν εἰς τὰ ὑπέγεια τῶν ἡμετέρων οἰκιῶν. Δὲν ἐπαρκοῦσιν ἡ Σαλπαστρί' καὶ τὰ Βισέτρ, οὔτε αἱ 700 χιλιάδες φράγκων, ἃς ἡ Δημοσία Ἀγαθοεργία διανέμει κατ' ἔτος εἰς τοὺς ἐνδεδῆς γέροντας, οὔτε τὰ ὑπάρχοντα καταφύγια καὶ ἀσπυλ καὶ ἡ ἀνεξάντητος τῶν ἰδιωτῶν ἐλεημοσύνη, πολλάκις δὲ τὸ γῆρας ζητεῖ ἀντιλήψιν καὶ δὲν εἰσακούεται.

Ἐὰν αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ τῶν Ἀπόρων, αἰτίνες ἐπιποθοῦσι νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐλεημοσύνη αὐτῶν ἐνεργεῖαν, εἶχον εἴκοσι καταστήματα ἐν Παρισίοις, πολλοὶ ἄποροι γέροντες ἤθελον δυνήθῃ νὰ κοιμῶνται ἐπὶ κλίνης, νὰ τρώωσι κατὰ κόρον καὶ νὰ ἀποθησάσῃ ἐν εἰρήνῃ, πᾶσαν ἀποβαλόντες ὄργην καὶ πιστεύοντες εἰς κόσμον βελτίονα. Θέλει ἀρὰ γε πραγματωθῆ ἡ εὐχή μου αὕτη; Δὲν εἶνε ἀπίθανον. Ὅταν βλέπωμεν τί παρήγαγε τὸ ὑπερῶν τοῦ Σαιν Σεβρά, δεικαίουμεθα νὰ ἐλπίζωμεν τὰ πάντα.

Ὡς εἶδομεν, τὸ ἴδρυμα εἶνε γόνιμον. Τὸ διέπον αὐτὸ πνεῦμα τῆς θελοουσίας μετέδωκεν αὐτῷ δύναμιν ἀκατανίκητον, εἶνε δὲ τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα, διότι οὐδέποτε ἠμιβάλλει περὶ ἑαυτοῦ καὶ ἀντλεῖ τὴν ἰσχύν του ἐν τῇ ἰδίᾳ οὐσίᾳ.

Τὸ λησμονεῖν ἑαυτοῦ περὶ τῶν ἄλλων φραγτίσοντας, ἐν αὐτῇ τῇ πράξει τὴν τῆς πράξεως ἀμοιβὴν εὐρίσκοντας καὶ οὐδὲν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ζητοῦντας, δίδοντας δὲ αὐτοῖς τὰ πάντα, τὸ ἐμπιστευθεῖν διὰ τὰ ἐπίλοιπα τῇ θεᾷ προνοίᾳ καὶ διάγειν ἐν πενίᾳ τὸν βίον, οὐθένος δὲ φειδῆσθαι πόνου πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀληθῶν τῶν πλησίων, τὸ περιθάλπει τοὺς δυστυχῆς πρὸς ἴδιον αὐτῶν ἀφελος, οὐχὶ δὲ ἵνα ὦσιν εὐγνώμονες, τὸ ἀφοσιῶσθαι μέχρι περιφρονησεως τῶν κοινωνικῶν ἐθιμοτυπιῶν, εἶνε ἔργον ἀρετῆς ἀβλαβιοῦν. Ἐθεώρουν μικρὰν Ἀδελφὴν τῶν Ἀπόρων, ἐκτελοῦσαν ἐργασίαν λιαν ἐπίπονον. Ἐπὶ τοῦ προσώπου μου εἶδε τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοι ἐπροξέει, καὶ μοι εἶπε: «Μὴ μᾶς λυπεῖσθε, κύριε, τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελεξάμεθα».

(Μετάφρασις: ΕΛΙΣΣΗ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ)

1. Ἐπίσημος ὑπηρεσία ἐν Παρισίοις, ἀσχολουμένη εἰς τὴν περιθάλψιν τῶν ἀπόρων καὶ συντηροῦσα τὰ πλεῖστα τῶν Παρισίων νοσοκομείων.

του βίου της, ὧν ἡ ἀνάμνησις θά τη ἦτο παραμυθία τῶν ἀθλιῶν ὥρων ἃς ἐμελλε τοῦ λοιποῦ νὰ διέλθῃ. Πᾶν ὅ τι ἐπαθε καλόν, ὠφέλιμον, πᾶν ὅ τι ἠσθάνθη γενναῖον συνεκεντρώτο ἐκεῖ, μεταξὺ τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἐγκαταλειμμένων τοίχων. Ἐκεῖ ἦτο τὸ χαριέστατον δωμάτιόν της ἐν ᾧ εἶχε διέλθῃ παρὰ τῇ φίλῃ της τὴν ὑστάτην πένθιμον νύκτα... Τί τα ἔκαμαν τὰ ἐπιπλα τῆς κυρίας Ἑρμίνης, τὰ κομψὰ ἐκείνα καὶ ἐπιμελελημένα ἐπιπλα, ἅτινα ἡ δύσμοιρος γυνὴ τοσοῦτον ἠγάπα; Ὡς ἐπωλήθησαν, βεβαίως, ἢ μᾶλλον θὰ ἀπεκομίσθησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, διασκορπισθέντα τῆδε κακεῖσε, τὰ βάρυτιμα ἐκείνα βαλενθιανὰ τρίχαπτα, τὰ μικρὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ εὐμορρα τὰ μαντήλια... καὶ τὰ μυστικὰ χαρτιά, αἱ κίτρινα ἐκείνα ἐπιστολαὶ ἃς ἡ κυρία Ἑρμίνη ἀνεγίνωσκεν ἐκ διαλειμμάτων, ἵνα συντηρῇ ἐν τῇ προσφιλεῖ γηραιῇ καὶ φαντασιώδει καρδίᾳ της τὴν θερμότητα τῶν συγκινήσεων τῆς νεότητός της.

Τινεὶ τῶν ἀνθρώπων προβαίνοντες εἰς τὸν βίον ἀποθέτουσι μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ φορτίον τῶν παλαιῶν αὐτῶν ὄνειροπολήσεων, προσπαθοῦντες νὰ ἀποσπᾶσωσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς των τὴν ἐπιμένουσαν λυπηρὰν μνήμην τῆς ἀπατηθείσης ἀγάπης των, τῆς παραγνωρισθείσης ἀφοσίωσός των. Ληθονοῦσιν ὅσον δύνανται, ἵνα ἔχωσι τὸ πνεῦμα μᾶλλον καθαρὸν καὶ ἐλευθερὸν, ἵνα βαδίζωσι πρὸς τὸ τέρμα μετὰ πλείονος εὐσταθείας καὶ πεποιθήσεως, ἵνα ἔχωσι πλείονα κάρην νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ παρόντι προπαρασκευάζοντες τὸ μέλλον. Ἄλλοι δὲ τούναντίον συγκρατοῦνται στερεῶς ἀπὸ τῶν ἀνεκτελέστων αὐτῶν ὀνείρων, ζῶσι διὰ τῶν παλαιῶν αὐτῶν ἐρώτων, παραμένονσι παρὰ τὰς παρεξηγημένας αὐτῶν φιλίας καὶ αἰείποτε πρὸς τὰ ὀπίσω χωροῦντες, κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς πρὸ τοῦ ὑφισταμένου παρόντος, ἵνα ζήσωσιν ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τοῦ παρελθόντος!

Τινεὶ τῶν δύο τούτων εἶνε οἱ εὐδαιμονέστατοι; Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπορᾶνθῃ, διότι ἕκαστος γινώσκει τὰ δεινὰ του ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐξάλειψώς αὐτῶν. Οἱ μὲν διὰ τῆς ἐνεργείας, οἱ δὲ διὰ τοῦ ὕπνου!— Ἄλλ' ὕπνος ἄνευ ὀνείρων εἶνε θάνατος πρόωρος: ὀνειρώττουσι λοιπὸν τὸ πάλαι ποτὲ ὑπάρξαν... Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἦτο ἐκ τῶν δευτέρων τούτων. Ἡ ἐλευσις τῆς Μαρκέλλας εἶχε κομίσῃ νέον τι στοιχεῖον ὑπάρξεως, ἀλλ' αὕτη ἐμμένουσα εἰς τὰ ὄνειρά της, οὐδέποτε ἔπαυσε διανοομένη πῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τῇ Μαρκέλλᾳ βίον εἰρηνικόν, καὶ ὅμως κατελήθη ὑπὸ τοῦ θανάτου πρὶν ἢ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν της.

Θὰ προετίμα βεβαίως νὰ ἐγίνωσκεν ὅτι μένουσιν εἰς χεῖρας τῆς κορασίδος πάντα τὰ πολυτιμὰ ἢ μὴ πράγματα, ἅτινα ὅμως αὕτη ἐθεώρει ἀνεκτίμητα, τὰ κοσμοῦντα τὰς ἀνακριμῆτους αὐτῆς σκευοθήκας, τὰς ἱματιοθήκας, τὰ κυλικεῖα,

τὰ ράφια τῆς οἰκίας, ἧτις ἦτο ἤδη κενὴ καὶ κλειστὴ. Ἡ εὐλαθὴς χεὶρ τῆς μικρᾶς ἤθελεν ἀπομάξῃ ἐπιμελῶς τὴν κόριν τούτων τῶν ἀναμνήσεων. Σεβομένη τὰ παιδαριώδη ἐκείνα καὶ ἀσήμαντα ἀθύρματα, ὧν κατὰ μέστος ἦτο ἡ οἰκία, θὰ ἐσέβετο ὅτι ἀγαπητὸν εἶχεν ἡ φίλη της. Ποῦ ἐπέταξαν πάντα ἐκείνα τὰ παμπάλαια καὶ εὐθραυστα πράγματα; Τοῦτο ἠρώτα καθ' ἑαυτὴν ἡ Μαρκέλλα παρατηροῦσα τὰ κλειστὰ παράθυρα.

— Ἐλα, παιδί μου, πᾶμε, εἶπεν ἡ κυρία Ζαλίνη ἀπτομένη ἐλαφρῶς τοῦ ὤμου της.

— Ποῦ; ἠρώτησεν ἡ Μαρκέλλα.

— Εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Ἐγῆκουσεν ἡ Μαρκέλλα. Ἐν τῷ νεκροταφεῖῳ ἦτο τὸ λειψάνον τῆς Ἑρμίνης: ἀλλ' ἡ μικρὰ φίλη της, δὲν το εἶδεν ἐκπερόμενον... αὕτη θὰ ἐθεώρει πάντοτε τὸν τάφον τῆς Ἑρμίνης: ὡς τι σύμβολον, ὡς μῦθον διότι ὁ ἀληθὴς τάφος τῆς Ἑρμίνης, ἐν ᾧ ἀοράτως ἔπατο ἡ ψυχὴ της, ἦς ὅμως ἡ Μαρκέλλα ἠσθάνετο κάλλιστα τὴν παρουσίαν, ὁ ἀληθὴς τάφος, λέγω, τῆς Ἑρμίνης ἦτο αὕτη ἡ κατοικία ἐν ᾗ ἡ Μαρκέλλα συνέζη μετ' αὐτῆς.

Νὰ ἀγαπᾶσαι τόσον πολὺ ἐν τινὶ οἰκίᾳ, οἱ τοῖχοι αὐτῆς νὰ ἔχωσιν ἀκοῦση τοσοῦτους καλοὺς καὶ γλυκεῖς λόγους, νὰ ἔχωσι φυλάξῃ τὸσαῦτην πίστιν καὶ πεποίθησιν, ἀγάπην, ἀφοσίωσιν, καὶ ἐπιτα νὰ μὴ ἀπομείνῃ τίποτε ἐκ πάντων τούτων, νὰ ἔλθωσιν ἄλλοι κακοὶ καὶ σκληροὶ ἐν οἰκίᾳ ἐν ᾗ διεβίωσαν πᾶσαι αἱ ἀρεταί, καὶ νὰ μὴ καταρῶσιν οἱ τοῖχοι ἐξ ἀναγκαστικῆς κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐνόχων... τοῦτο δὲν ἠδύνατο ἡ Μαρκέλλα νὰ νοήσῃ.

Ἐφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον πρὸ τοῦ νεοσκαφῶς τάφου.

Οἱ κληρονόμοι μετὰ σπουδῆς ἔστησαν « ὅπως ὅπως » ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἑρμίνης μνημεῖον, ἀγοράσαντες αὐτὸ ἔτοιμον παρὰ τοῦ ἐργογλύφου τοῦ ἔχοντος τὸ ἐργαστήριόν του ἐκεῖ που πλησίον — ἐξαιρετος εὐκαιρία! — μνημεῖον παραγγελλθὲν τίς αἶδεν ὑπὸ τίνος κληρονόμου ἰδόντος μετακτωθείσας τὰς περὶ κληρονομίας προσδοκίας του, καὶ πληρωθὲν τὴν πρώτην φοράν κατὰ τὸ ἡμισυ τῆς ἀξίας του, ἠδύνατο ἤδη νὰ παραχωρηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐργογλύφου εὐθηνά. Καὶ ἐκείνοι τί εἶχον νὰ χάσουν; ἀντὶ διακοσίων πενηκοντα φράγκων « ἔκαμαν τὴν δουλειάν των » καθὼς μάλιστα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ μαρμάρου « εἶνε φωτιά »!

Ἡ Τριανταφυλλιά ἐθρήνηε χύνουσα θερμότερα δάκρυα, ἤδη μόνον αἰσθανθεῖσα τὴν στέρησιν τῆς ἀγαθῆς κυρίας της. Συλλογιζομένη δὲ ὅτι πᾶν ὅ τι ὑπελείπετο ἐκ τῆς Ἑρμίνης ἔκειτο ὑπὸ τὸν σωρὸν ἐκείνον τῶν πετρῶν, συνεταράσσετο μέχρι τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας της.

— Ἄν της ἐφύτευαν κἄνε μου λουλούδια, ἐ-

λεγε μετὰ λυγμῶν ἡ δύσμοιρος γηραιὰ κόρη κατατεθλιμμένη.

Ἄλλ' ἡ κυρία Ζαλίνη οὐδὲν εἶπε, δεικνυμένη ὅτι τὰ ἄνθη μαρτυροῦσι διηκενῆ μέριμναν καὶ ἀπαιτοῦσι νὰ ἀνανεῶνται συνεχῶς, ἐν ᾧ μὲ ἕνα ἐκεῖ σωρὸν λίθων ἀπαλλάσσεται τις ἀπαξ διὰ παντὸς ὄχληρῶν φροντίδων, ὧν ἡ παραμέλησις παρέχει ἀφορμὴν εἰς τοὺς διαβάτας νὰ λέγωσι διερχόμενοι πρὸ τοῦ τάφου: Τὴν καίμενην τὴν ἐλησμόνησαν!

Ἐρραναν λοιπὸν τὸν τάφον τῆς Ἑρμίνης αἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες δι' ἀνθέων, ταπεινῶν ἡρανθῆμων λευκῶν τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἐξῆλθον τοῦ νεκροταφείου περίλυποι κατευθυνόμενοι πρὸς τοὺς Παρισίους.

Μετὰ ὁκτὼ ἡμέρας ὁ Ῥοβέρτος Βρεῶ κατέβη τῆς ἀμαξῆς πρὸ τῆς κινκιδιωτῆς θύρας τῆς κατοικίας του. Ἡ μαγειρίσσα μαθούσα τηλεγραφικῶς τὴν ἐλευσιν τοῦ κυρίου της, ἔστατο πρὸ τῆς θύρας εἰς ἄκρον περιποιητικῆ ἀλλὰ καὶ περίλυπος. Ὁ νέος ἐδοῦθη τὸν πατέρα του νὰ καταβῇ, περιτετυλιγμένον διὰ σκεπασμάτων ῥιγοῦντα καὶ τρέμοντα, μόλις βαδίζοντα, καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ προσοχῆς πολλῆς καὶ φιλοστοργίας. Ὁ ἀσθενὴς ἐκάθισεν ἐν τῷ ἐστιατορίῳ ἐπὶ τινος ἑδρας, περιέβλεψε κύκλῳ του, ἐκίνησε περίλυπος τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκλαυσε κρυψὰς τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν του.

Ταῦτοχρόνως ἦλθε καὶ ὁ Ἰούλιος λαβὼν ἕκτακτον ἄδειαν ἐξόδου. Τὰ τρία ταῦτα δυστυχεῖ ὄντα συνηνώθησαν ἐν μιᾷ περιπτύξει καὶ ἐπὶ πολὺν ὥραν ἔμειναν ἐνηγκαλισμένα. Ἡ κυρία Βρεῶ εἶχεν ἀποθάνῃ καὶ ἡ οἰκογένεια δὲν εἶχε πλέον ἀγγελον φύλακα.

Ἐξαντλήσαντες τὴν πρώτην τῆς λύπης ὀρμὴν, ἀπέτειναν πρὸς ἀλλήλους μυρίας ἐρωτήσεις.

— Καὶ ἡ Ἑρμίνη; ἠρώτησεν ὁ κ. Βρεῶ.

— Σὰς ἔφησε χρόνος, ἀπεκρίθη ἡ μαγειρίσσα. φέρουσα πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της περίλυπος τὸ ἄκρον τῆς ποδῆς της.

— Ἄμ' ἡ Μαρκέλλα; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος ἐγείρων αἰφνης τὴν κεφαλὴν.

— Ἐχάθηκε, κύριε Ῥοβέρτε, κανεὶς δὲν ἔξερει τί ἀπόγινε.

— Μὰ σὺ δὲν ἦσουν ἐδῶ; εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Διὰ τί δὲν ἦλθεν ἐδῶ;

— Ἐκείνην τῆ στιγμῇ ἤμου βγαλμένη ὄξω, ἀπεκρίθη ἡ ἄπιστος θεράπεινα κάτω νεύουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Παιὶς ξέρει τί της ἦλθε τῆς Μαρκέλλας κ' ἐφυγεν ἄξαρνα χωρὶς νὰ δώσῃ εἶδησι σὲ κανένα.

Ὁ Ῥοβέρτος τὴν εἶδε μετὰ δυσαρεστήσεως. Ὅσον μακρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ ὑπομονή, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀνοχή, ἐπέρχεται ὅμως στιγμὴ καθ' ἣν τὸ καθ' ὑπερβολὴν πλήρες ποτήριον ἐκχειρίζεται.

— Θὰ τα ξεκαθαρίσωμεν αὐτὰ ἀργότερα, εἶπε. Πατέρα, ἔχετε ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐλάτε νὰ σας βάλωμεν νὰ πλαγιάσετε, θὰ καθίσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ κοντὰ σας.

Ὁ κ. Βρεῶ δὲν ἀντέτεινε: διότι ὅλη αὐτοῦ ἡ δύναμις, ὅλη ἡ ζωηρότης ἤδη καταβλημένη ὑπὸ τῆς προσβολῆς αὐτὸν παραλυσίας, εἶχον ἤδη συνταρῆ μετὰ τῆς προσφιλοῦς γυναικὸς του ἐκεῖ κάτω ὑπὸ τὰς πορτοκαλίας τῆς Νικαίας. Λοιπὸν ἀπεκοιμήθη μετ' οὐ πολὺ καταβλημένος ὑπὸ τοῦ ταξιδίου καὶ τῆς συγκινήσεως.

— Τί νὰ σημαίνουν ἄρα γε ὅλ' αὐτὰ; ἠρώτησεν ὁ Ἰούλιος τὸν Ῥοβέρτον, ὅτε κατέβησαν κακκαλιπόντες τὸν πατέρα των νὰ ἀναπαυθῇ.

— Τίποτε ἐγὼ δὲν ἐνόω, κἄτι μυστήριον θὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ὑποβάλωμεν τὴν μαγειρίσσαν εἰς τακτικὴν ἀνάγκην.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο παρευθὺς: καὶ ὁ Ῥοβέρτος οὐ τὸ ὄξυ πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλανήσῃσιν οἱ αἰεὶ δῆποτε ὑπεκφυγαί, ἀνεγνώρισεν ἐν βραχυτάτῳ ὅτι ἡ θεράπεινα ἦτο διαρκῶς σχεδὸν ἀπούσα τῆς οἰκίας, ἦς ἡ φρούρησις εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς αὐτήν.

— Καὶ ἔφησε τὸν καίμενον τὸ σκύλο μου νὰ ψοφήσῃ τῆς πείνας, ἀνερώνησεν ἀγανακτῶν ὁ Ἰούλιος, θωπεύων τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀξιολόγου ζῴου ὅπερ τον παρατῆρει δι' ὀφθαλμῶν σχεδὸν ἀνθρωπίνων. Κύτταξέ τον ἔμεινε « πετσί καὶ κόκκαλο ». Ἐγὼ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Μαρκέλλα θὰ τον ἔτρεφε. Ἐ; Παλληκαρᾶ, εἰν' ἀλήθεια; πού εἶνε ἡ φίλη σου ἡ Μαρκέλλα;

Ὁ κύων εἰς ἀπάντησιν ἔσεισε τὴν οὐρὰν καὶ κατηθύνθη πρὸς τὴν θύραν, προσκαλὼν τὸν κύριόν του νὰ τον ἀκολουθήσῃ.

— Λές νὰ τὴν εὔρη, Ῥοβέρτε; κ' εἰπετα δὲν εἶνε καὶ παράξενο. Τί λές; δοκιμάζωμεν;

— Μετὰ χαρᾶς, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, ἀλλὰ φρονιμώτερον νομίζω εἶνε νὰ καταφυγώμεν πρῶτον εἰς ἄλλα μέσα. Τὸ καίμενον τὸ κορίτσι! Ἐχάσαμεν τὴν μητέρα μας, ἡμεῖς Ἰούλιε: ἀλλ' αὕτη ἔχασε συγχρόνως καὶ τὴν μητέρα της καὶ τὸν πατέρα της καὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς της!

— Τίς οἶδε τί ἀπέγινε; Ζῆ ἄρα γε ἀκόμη; Ὁ κύων ἐπανελθὼν πλησίον τῶν κυρίων του, παρατῆρησεν ἀμφοτέρους τοσοῦτον φαιδρῶς, τοσοῦτον ἐνθαρρυντικῶς, ὥστε οἱ νέοι ἐμειδιάσαν.

— Θὰ πολεμήσῃς νὰ τὴν εὔρη, Παλληκαρᾶ, εἰ; εἶπεν ὁ Ἰούλιος, καὶ ἂν δὲν ἔγῃ κανένα προτῆταιν, θὰ τὴν κρατήσωμεν μαζί μας ἐδῶ. Θέλεις, Ῥοβέρτε;

— Ἄχ! ἐστέναξεν ὁ νέος, ἐγὼ βέβαια ἂν θὰ εἰπῶ ὄχι!

Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης λοιπὸν ὁ μὲν Ἰούλιος ἐπα-

νήθεν εἰς τὸ λύκειόν του, ὃ δὲ Ῥοβέρτος ἐπαρῆθη εἰς τοῦ γηραιοῦ ἱατροῦ, ἵνα παρ' αὐτοῦ πληροφορηθῆ περὶ τῆς σκοτεινῆς ἐπι ιστορίας ταύτης.

— Ἡ Μαρκέλλα ἐχάθη, εἶπεν ὁ ἐξαιρετός ἀνὴρ, ἀλλ' ὁ πατὴρ τῆς ἀνευρέθη.

— Ὁ πατὴρ τῆς Μαρκέλλας! Καὶ ἔχει πατέρα ἢ Μαρκέλλα!

Ὁ Ῥοβέρτος ἀπέμεινεν ἐκθαμβος, ἐκπληκτος... καὶ παρευθὺς σφοδρὰ τον κατέλαβε κατῆφαι. Ἐὰν ἡ Μαρκέλλα εἶχε πατέρα τί χρεῖαν εἶχε τῆς ἀφοσιώσεώς του;

— Σὰν νὰ σε δυσαρεστῆ τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ὁ ἱατρός πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, παρατηρῶν αὐτὸν ὑπὸ τὰ διοπτρὰ του.

— Ἐγὼ; εἶπεν Ῥοβέρτος, τούναντιον μάλιστα εἶμαι εὐτυχέστατος. Καὶ τί ἄνθρωπος εἶνε ὁ πατὴρ τῆς;

— Εἶνε ἓνας ἀγριάνθρωπος, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι θὰ εἶνε καλῆς ψυχῆς. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταφάγη τοὺς κληρονόμους...

Καὶ διηγήθη ὁ ἱατρός τὴν σκηρὴν ἣτις συνέβη μετὰ τὴν κηδεῖαν.

— Καὶ δὲν εἶχεν ἕδικον, παρετήρησεν ὁ νέος. Ἀλλὰ ἡ Μαρκέλλα τί ἀπέβινεν;

— Ἐπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τῆς κυρὰ Ζαλίνας, καὶ πιστεύω ὅτι ἔως τώρα θὰ ἐπέστρεψε. Ἡ Τριανταφυλλιά δὲν εἰμπορεῖ νὰ μὴ εὐρεθῆ. Ἡθέλησα κατ' ἀρχὰς νὰ στείλω τὸν Μονφόρτ νὰ ἐξετάσῃ, ἀλλὰ μ' ἐράνη ἄνθρωπος ὄχι πολὺ συμβιβαστικῶς χαρακτῆρος· πάντοτε φοβοῦμαι μήπως ὁ διαβολάνθρωπος αὐτὸς ἐκραγῆ σὰν κανένα βαρέλι πυρίτιδος.

— Ἐγὼ ἀναλαμβάνω, εἶπε ζωηρῶς ὁ Ῥοβέρτος. Καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν θὰ ἐνδιαφερόμαι ἀμέσως ὅπως ἐνδιαφέρεται ὁ πατὴρ, θὰ εἶμαι πιστεύω ὑπομονητικώτερος... ὡς πρὸς τὴν προθυμίαν μου, εἰξεύρετε πόσῃ συμπάθειαν ἔχω πρὸς τὴν Μαρκέλλαν, καὶ πόσῃ ἐπιμελείαν κατέβαλα διὰ νὰ ἀναπτύξω τὸ πνεῦμα αὐτὸ τὸ ἐξαιρετόν.

— Τὸ εἰξεύρω, ὑπέλαθεν ὁ ἱατρός, καὶ διὰ τοῦτο δὲν διστάζω νὰ σ' ἀναθέσω τὴν ὑπόθεσιν. Μόνον, φίλε μου, τὸν νοῦν σου, ὅσον εἰμπορεῖς φρόνιμα, μὴ βιασθῆς.

Ὁ Ῥοβέρτος εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ εἶπῃ πρὸς τὸν ἐξαιρετόν Ἀσκληπιάδην, ὅτι ἱκανὸν ἦδη χρόνον ἀπόλεσεν, ἀλλ' ἐσιώπησε φοβηθεὶς μὴ τον λυπήσῃ καὶ ἀπῆλθε λαβῶν τὴν διεύθυνσιν τῆς κυρὰ Ζαλίνας.

ΔΔ'

Τὴν ἐπιούσαν ἡ Μαρκέλλα κατέβη περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν νὰ ἀγοράσῃ γάλα διὰ τὸ πρόγευμα. Ἐκρινὸς ἡλιος φαιδρὸς ἀπέστελλεν ἀκτῖνας πλάγιως ἐπὶ τῶν νεαρῶν φυλλαρίων τῶν δένδρων τῆς πλατείας Μονθολών. Οἱ θάμνοι εἶχον ἦδη ἱκανῶς αὐξήσῃ ἀφ' ἧς ἐποχῆς συνέπαιζεν ἐκεῖ

μετὰ τῆς Λουίζης Φαβροῦ. Ἡ κιγκλιδωτὴ θύρα τοῦ κήπου ἦτο ἀνοικτὴ, ὃ δὲ φύλαξ, — οὐχὶ ὁ αὐτὸς πλέον, — περιεπάτει ὑπὸ τὰς δεινροστοχίας μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς ἐπιθεωρῶν τὰς συστάδας καὶ τὰς δεινροστοχίας, ἀκολουθούμενος ἀπὸ δύο ἢ τριῶν σαρωτῶν ἔργων ἔχοντων τὴν καθαριότητα τοῦ κήπου. Ἰδοῦσα τὴν θύραν ἀνοικτὴν ἡ Μαρκέλλα κατελήθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κηπάριον.

Ἄλλοτε ποτε τακτικῶς ἐφοῖτα καθ' ἐκάστην, προσελκυομένη ὑπὸ τῆς μυστηριώδους ἐκείνης αἰσθήσεως τῆς τοσοῦτον ἰσχυρᾶς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παιδίων, καὶ ἐνόμιζε καθῆκον αὐτῆς νὰ πορεύηται καθ' ἐκάστην καὶ νὰ θεωρῆ τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἐξέπνευσεν ἡ μήτηρ τῆς. Καὶ ἴσως μὲν δὲν ἦτο τὸ αὐτὸ θρανίον, ἀλλ' ἦτο ὅμως ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐστηριγμένα ἔχον τὰ νοτὰ του ἐπὶ τῆς αὐτῆς συστάδος καὶ σκιαζόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν πασχαλειῶν. Τότε ὑποκλέπτουσα μίαν στιγμὴν ἐκ τῆς παραγγελίας ἦν ἀπεστέλλετο νὰ ἐκτελέσῃ, εὕρισκε τὸν καιρὸν νὰ ἐρχεται, ἔστω καὶ μόνον εἰς τὴν γωνίαν τῆς δεινροστοχίας, νὰ ῥίπτῃ ἐν βλέμμα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔνθα συνετελέσθη τὸ δράμα τῆς ὑπάρξεώς της, ὅπερ ἔρριψεν αὐτὴν ὀρφανὴν κείς τοὺς πέντε δρόμους».

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ καθ' ἣν ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας μετὰ τῆς κυρὰ Ζαλίνας εἶχεν ἀμελήσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν εὐσεβῆ αὐτῆς πορείαν. Ἀλλὰ τὴν πρωῖαν ταύτην διερχομένη πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας, διενόηθη ὅτι ἦτο ἐνοχος πολὺ, καὶ ὅτι ἐνεκα τῆς λύπης ἐπὶ τῇ στερήσει τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονήσῃ τὴν ἀληθινὴν μητέρα τῆς. Τάφον δὲν εἶχεν ἡ μήτηρ τῆς ὅν νὰ δύναται νὰ ἐπισκέπτηται ἡ κορασίς· εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὸν κήπον κρατούσα τὸ δοχεῖον τοῦ γάλακτος καὶ ἐστάθη πρὸ τοῦ μοιραίου θρανίου.

Οὐδέποτε ἐτόλμησε νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρανίου τούτου νομίζουσα ὅτι ἠθέλει το βεβηλώσῃ. Πλειστάκις εἶδεν ἐπ' αὐτοῦ γυναῖκας βαπτύσας ἢ πλεκούσας, παιδιά παίζοντα ἐν τῇ ἄμμῳ· ἀλλ' εἰς αὐτὰς τὸ θρανίον ἦτο ὅμοιον πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ ἐν τῷ κήπῳ θρανία, καὶ δὲν ἦσαν ἐνοχοί. Καὶ ὅτε ἀπῆρχοντο ἐκ τοῦ κήπου καὶ εἶχε καιρὸν, ἀπεσπόγγιζε τὴν ἄμμον διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ποδιᾶς της, ἐξήλειψε τὰς κηλίδας καὶ ἀπῆρχετο ἔπειτα, κατεχομένη ὑπὸ ἀγάπης ἅμα καὶ σεβασμοῦ ὅποιον αἰσθάνεται τις εἰσερχόμενος εἰς τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἐκκλησίας.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ πάντα ἐν τῷ κήπῳ ἦσαν καθαρὰ καὶ ἄθρα, ὡς εἴαν τὸ κηπάριον πρῶτην ἦδη φορὰν ἦνοιξε τὰς θύρας τὴν πρωῖαν ἐκείνην. Τὰ θρανία νεοβαφῆ, χάριν τοῦ ἀρχομένου Ἀπριλίου, ἐλαμπον ὡς πλάκας μεταλλίνας ἐστειλωμέναι. Τὰ φύλλα τῆς τετραγωνίας καὶ τοῦ λιγυστικοῦ ἐστειλθον ὑπὸ τὴν πρωῖαν ὀμίχλην

καὶ εἰς σταγόνας λεπτὰς συμπεπυκνωμένην κατὰ τὰ ἄκρα τῶν κλώνων. Ἡ ἄμμος νεωστὶ στραθεισα ἐτρῖξεν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ κατηύφρανε τοὺς ὀφθαλμούς διὰ τοῦ λαμπροῦ καὶ χρυσιζόντος αὐτῆς χρώματος. Καταληφθεῖσα ἡ Μαρκέλλα ἀκουσίως ὑπὸ τῆς συναίσθησεως ταύτης τοῦ ἔαρος τῆς τοσοῦτον ἰσχυρᾶς, ὥστε οὐδεὶς, μηδ' αὐτῶν τῶν δυσκόλων ἀνθρώπων ἐξαιρουμένων, δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορος, εἰσῆλθε κατεχομένη ὑπὸ ἀλοκότου αἰσθήματος προσδοκίας καὶ συγκινήσεως.

Τὸ θρανίον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἐτῶν ἀλλολον, ἐμελλεν ἀρὰ γέ ποτε νὰ λαλήσῃ; ἐμελλέ ποτε καταληφθεῖσα ὑπὸ εὐεργετικῆς τινος παραισθήσεως νὰ ἐπανιθῇ τὸ σκιεροῦ χρώματος φέρεμα ὅπερ ἐφορεῖ ἡ μήτηρ της, τὸ ἐπαυωφόριον, αὐτὸ τὸ χρῶμα τῶν πτυχῶν ἦτο τετριμμένον καὶ ἐσθεσμένον, τὸ ταπεινὸν ἀχύριον αὐτῆς κάλυμμα, ἐνδυμασίαν πενιχράν, ἧς τὰ καθ' ἑκάστα ἦσαν ἀνεξίτηλα ἐγκυραραγμένα ἐν τῇ παιδικῇ μνήμῃ της; Ἐν ᾧ δὲ ἐβιάδιζεν ἐπὶ ἀτραποῦ ἐλικοειδοῦς, ἐπίτηδες οὕτω κατεσκευασμένης, ἵνα δύναται τις ἐν μικρῷ διαστήματι νὰ βραδίξῃ ὅσον οἶόν τε πλείονα βήματα, ἐνόμιζεν ἡ νεᾶνις ὅτι κατὰ τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἐμελλε νὰ ἴδῃ τὴν προσφιλεῖ μορφήν, ἣν διέσωζεν ἐν τῷ πνευματικῇ της διὰ τεραστίας προσπάθειας τῆς τε μνήμης καὶ τῆς θελήσεως αὐτῆς.

Ἐλθοῦσα εἰς τὴν λίαν γνωστὴν γωνίαν, ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐστάθη ἀμυχανοῦσα κατὰ τὴν πρωῖαν ἐκείνην ὥραν ἐπὶ τοῦ θρανίου της ἐκῆθητο ἄνθρωπος τις. Παρατηρήσασα μετὰ τινος προσοχῆς αὐτόν, ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ ἐν τῇ θέσει ἐκεῖνη ἀναπαυόμενος περίλυπος καὶ καταπεπονημένος ἀνὴρ, ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὃν εἶδεν ἐσπέραν τινὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμανοίας. Ἀκούσας ὁ Μονφόρτ τὸ ἐπὶ τῶν χαλίκων βῆμα τῆς Μαρκέλλας, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἀνεγνώρισε καὶ αὐτός.

Ἡ παράδοξος αὐτῶν συνάντησις παρὰ τὴν δεξαμενὴν δὲν ἦτο ἐκ τῶν εὐκόλως λησμονουμένων. Ὁ Σίμων ἀπὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς Παρισίους οὐδεμίαν ἡμέραν παρέλιπε χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν κήπον ἐν ᾧ ἀπέθανεν ἡ γυνὴ του, ἤρχετο δὲ ἐλκόμενος τρόπον τινὰ ὑπὸ μαγγανείας τινός. Ἦρχετο, ὡς καὶ ἡ Μαρκέλλα, ὡς θὰ ἤρχετο εἰς τὸν τάφον τῆς Μαρίας, εἴαν ἡ Μαρία εἶχεν ἴδιον τάφον. Καὶ δὲν ἐγίνωσκε μὲν ἀκριβῶς τὸν τόπον ἔνθα ἐκείνη ἀπέθανεν, ἀλλὰ προσεπάθει νὰ τον μαντεύσῃ καὶ νὰ ἀναπαραστήσῃ κατὰ διάνοιαν τὴν ἀπότομον καὶ τραγικὴν λύσιν τῆς ἀτυχούς ἐκείνης ὑπάρξεως.

Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ Σίμων καὶ ἡ Μαρκέλλα ἠτέμιασαν πρὸς ἀλλήλους. Ἡ κόρη δὲν εἶχε μᾶθῃ ἀκόμη νὰ ταπεινώνῃ τοὺς ὀφθαλμούς ἀνευ τινός λόγου ἀνεγίνωσκε λοιπὸν ἐν τῷ βλέμματι τοῦ ἀνδρός ἐκεῖνου μυρίας ὄσας ἐρωτήσεις συγκεχυμένας,

μυρίας ὄσας ἀμφιβολίας. Ἡσθάνετο ὅτι αὐτὴ διέφερον ἐκείνῳ καὶ ἐκεῖνος διέφερον αὐτῇ. Δὲν ἦτο παράξενον ὅτι οὐδόλως πρότερον ποτε ἰδόντες ἀλλήλους, δις ἦδη ἐν ἡμέραις δεκαπέντε εὐρίσκοντο ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ ἐν περιστάσειν οὐχὶ κοιναῖς;

Ἐν τούτοις αὐτὴ δὲν ἠθέλε νὰ βλέπῃ τινὰ καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρανίου της κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἣν συνήθως ἦτο ἐρημον, νομίζουσα ὅτι θὰ ἐβεβηλοῦτο ἡ ἐνδομυχος προσευχὴ της παρόντος ξένου. Ἐκαμφε λοιπὸν τὴν γωνίαν καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν της· ἀλλὰ πρὶν ὅμως ἐξαφανισθῆ ἀπέβλεψεν ὀπισθεν της ἄπαξ ἔτι... Παρευθὺς δὲ ὁ Σίμων ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ θρανίου βιαίως, ἐκπληκτος καὶ ἐστατικός:

— Μαρίξ! ἀνεφώνησε γεγωνίᾳ τῇ φωνῇ.

Ἡ Μαρκέλλα ἐστάθη ἐστατική καὶ αὐτὴ καὶ τον παρετήρησε δισταχούσα. Παράφρων ἦτο ἀρὰ γέ ὁ δυσμοῖρος ἐκεῖνος, ὁ τοσοῦτον περίλυπος; ὄφειλεν ἀρὰ γέ νὰ τῷ ἀποκριθῆ εὐαρεστοῦσα τὴν παραφροσύνην του, ἢ μάλλον νὰ ἀναχωρήσῃ ὡς ὑπηγόρευεν αὐτῇ ἡ τε φρόνησις καὶ ἡ εὐπρέπεια; Ἡ Μαρκέλλα ἐδίσταζεν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτο ἦδη πλησίον της.

— Κάθεσαι ἔς αὐτὸ ἐδῶ τὸ τμήμα; ἠρώτησε βλέπων αὐτὴν ἀσκαρδαμυκτεῖ.

Ἡ Μαρκέλλα κατένευσε.

— Νὰ σου πῶ, δὲν ἀκουσες καμμιά φορὰ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ ἓνα κοριτσάκι χαμένο, ποῦ ἡ μητέρα του ἐπέθανε μέσα ἔς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κήπον;

— Ἐπάνω ἔς αὐτὸ τὸ θρανίον, εἶπεν ἡ κορασίς δεικνύουσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον τόπον.

— Αὐτοῦ δά!... εἶπεν ὁ Σίμων στρεφόμενος... Παρατήρησε τὸ θρανίον, ἔπειτα τὴν νεανίδα καὶ ἐξηκολούθησε δειλῶς πῶς...

— Τὸ ἔλεξαν Μαρκέλλα... Τὸ γνωρίζεις;

Ἡ Μαρκέλλα ὑπεχώρησεν αὐτομάτως μέχρι τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα πρὸς τὰ ἔξω, διότι ἐφοβεῖτο οὐδὲ αὐτὴ γενώσκουσα τί ἐφοβεῖτο. Ἰδοῦσα λοιπὸν τὸν φιλακα ἰστάμενον ἐκεῖ που καὶ χρεῖας τυχοῦσης δυνάμενον νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν της, ἰδοῦσα τὴν ἰδὸν Λαφαγέτου μεστὴν ἀνθρώπων, ὡς συνήθως, καὶ θορυβώδη ἐνεκα τῶν διερχομένων ἀμαξῶν, ἀνεθάρρησε καὶ εἶπε διὰ τῆς γλυκείας φωνῆς της:

— Μαρκέλλα Μονφόρτ, ἐγὼ εἶμαι!

Ὁ Σίμων παρατήρῃ αὐτήν, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του, θέλει νὰ λαλήσῃ, ἀλλὰ πίπτει ἀδρανῆς ἐπὶ τοῦ θρανίου, χέων πύρινα δάκρυα καὶ ψελλίζων λόγους, οὓς ἡ νεᾶνις οὔτε νὰ ἀκούσῃ ἠδύνατο οὔτε νὰ νοήσῃ. Καταληφθεῖσα δὲ ὑπὸ τρόμου ἐξῆλθε τοῦ κήπου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἀλλ' ἐκεῖνος ὤρμησε κατόπιν της.

Ἐνεκα τοῦ αἰφνιδίου τούτου φόβου της, ἐλησμόνησε τὸ γάλα ὅπερ εἶχεν ἐξέλθῃ νὰ ἀγοράσῃ, καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου πλέον ἐφρόντισεν ἢ πῶς

νὰ ἐπανεέλθη ὅσον τάχιστα εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐν ᾧ δὲ εἰσῆρχετο βιαίως, προσέκρουσε πρὸς νεανίαν τινὰ ὑψηλόν, ὅστις τὴν ἐκράτησε διὰ τῆς χειρὸς του, διότι μικροῦ δεῖν ὀλισθήσασα κατέπεσε.

— Μαρκελίτσα μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ῥοβέρτος Βρεῶ ἀναγνωρίσας αὐτὴν, τέλος πάντων σ' εὐρήκαμεν! Τί βίξ εἰν' αὐτή;

— Ἔλα, ἔλα, γλήγορα, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα, μὲ κυνηγᾶ ἑναὶ ἀνθρώπος καὶ δὲν τον γνωρίζω ποῖός εἶνε.

Καὶ παρέσυρε τὸν Ῥοβέρτον πρὸς τὴν κλίμακα, καὶ σπεύδοντες ἀνέβησαν τοὺς τέσσαρας ὄρους τῆς κυρᾶ Ζαλίνης· ὅτε δὲ ἦλθον πρὸ τῆς θύρας, περιέστρεψεν ἡ Μαρκέλλα τὸ κλειδίον καὶ εἰσῆλθον κατεσπασμένως. Ἀλλὰ πρὶν ἢ λάβωσι καίρον νὰ ἀρθρώσωσι μίαν κἄν λέξιν, ἐκρούσθη ἡ θύρα ἑξώθεν βιαίως.

— Μὴν ἀνοίξης, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα πρὸς τὸν Ῥοβέρτον.

— Ἄφησε καὶ εἰξεύρω ἐγὼ πῶς νὰ 'μιλήσω, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος μετ' ἀσφαλείας, καὶ ἀνοίγει τὴν θύραν.

Ὁ Σίμων ἵστατο ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας πεπλανημένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, τὰς χεῖρας τρεμούσας, καταβάλλων μεγίστην δύναμιν ἵνα συγκρατήσῃ ἐαυτόν, ἀλλὰ μάτην.

— Ἡ Μαρκέλλα Μονφόρτ ποῦ εἶνε τὴν; ἠρώτησεν ἀπειλητικῶς.

— Ἐδῶ εἶνε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος· τί τὴν θέλετε;

— Εἶνε κόρη μου, εἶπεν ὁ δῦσμοιρος πατήρ.

Αἱ ἑκατέρωθεν ἐπιζηγήσεις ἐγένοντο μακραί, διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδὲν πρᾶγμα εἶνε βραχὺ καὶ σύντομον, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν αἰφνιδίων θανάτων. Ἀλλὰ πρὶν ἤδη αἱ ἐπιζηγήσεις λήξωσι, ἡ Μαρκέλλα εἶχεν ἤδη εἰσδύσῃ ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα τοῦ πατρός της στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τοῦ ὤμου του, καὶ ἐρωτῶσα ἐαυτὴν, πῶς συνέβη καὶ δὲν ἀντήλλαξαν κατὰ τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμοιοῖας συνάντησιν των, ἕνα κἄν λόγον, ὅστις θὰ ἀπεκάλυπτεν εἰς αὐτοὺς παρευθὺς τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ δὲν εἰξεύρετε, ἔλεγεν ἡ Μαρκέλλα πρὸς τὸν πατέρα της, δὲν εἰξεύρετε, πατέρα, πόσον σας ἐλυπήθηκα ἐκείνην τὴν ἡμέραν! Ἔτσι μου ἦλθε νὰ σας ἐρωτήσω τί εἶχατε! καὶ εἶπατα πάλιν ἐκρατήθηκα.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ ὁ Ῥοβέρτος ἀκούσας τοὺς πρώτους μεταξύ πατρός καὶ κόρης λόγους, ὑπεξέφυγεν ἵνα ἀναγγεῖλη, ὡς ἔλεγεν εἶπατα, τὴν καλὴν εἰδήσιν εἰς τὸν ἰατρὸν. Ἀληθῶς ὅμως ἔφυγε, διότι ἤσθάνετο πολλὴν λύπην, καὶ δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ νοήσῃ διατί ἦτο περίλυπος, οὔτε νὰ το ἀποδείξῃ ἐνώπιον τῶν δύο εὐδαιμονεστάτων ὄντων.

Καὶ δὲν εἶνε τερατώδες ὡς πρὸς αὐτόν, τὸ νὰ

αἰσθάνηται τοσαύτην λύπην, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἢ μικρὰ του φίλη ἐπανεύρισκε τὴν καθ' αὐτὸ οἰκογενεῖάν της; Καὶ τί ἄλλο ἦλθεν αὐτὸς σήμερον νὰ πράξῃ, εἰμὴ νὰ ἀνελθῆσθαι τὴν Μαρκέλλαν ἵνα τὴν ἀποδώσῃ πρὸς τὸν πατέρα της; Τί ἄλλο λοιπὸν περισσότερο ἤθελε; Πόσον ἀλόκοτος καὶ ἀσταθῆς ἡ καρδία, ἧτις ἔπαυσε τοσοῦτον δεινῶς βλέπουσα πραγματοποιμένη τὴν ἐπιθυμίαν της;

Μάτην ὁ Ῥοβέρτος προσεπάθει νὰ καταπραύνη τὴν τετραγμένην καρδίαν, μάτην! ἡ καρδία του « δὲν ἐπαίρνε ἀπὸ λόγια! » ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τοῦ ἰατροῦ, ὃν ὁμοῦ δὲν εὔρεν οἶκοι, καὶ ἀφῆκε σημείωσιν περὶ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τῶν ἐρευνῶν του καὶ ἐπανῆλθεν οἴκαδε περίλυπος καὶ σύννοος ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε.

— Πόσον εὐχαριστήθη, εἶπε πρὸς τὸν Ῥοβέρτον ὁ Ἰούλιος ἅμα μαθὼν παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡ Μαρκέλλα ἀνεῦρε τὸν πατέρα της, τὸ καίμενο τὸ κορίτσι ἦτο πραγματικῶς ἀξιολύπητον. . .

— Καὶ τάχα δὲν θὰ ἐζούσε καλὰ μαζὶ μας; ὑπέλαθεν ὁ Ῥοβέρτος ὀλίγον τι δυσηρεστημένος. Διατί τάχα θὰ ἦτο ἀξιολύπητος ἀφ' οὗ ἡμεῖς εἴμεθα ἐδῶ; Βέβαια ὁ πατέρας δὲν θὰ ἦτο ἐναντῖος ἂν τὴν ἐβλεπεν εἰς τὸ σπίτι μας! Ἡ Τριανταφυλλιά ἐδῶ θὰ ἐπερνούσε τὴν ζωὴν της καὶ ὁ πατέρας θὰ εἶχε τὴν καλλιτέραν περιποίησιν καὶ ἀπὸ τῆς δύο. . .

Ὁ Ἰούλιος ἀπέβλεψε πονηρῶς πῶς πρὸς τὸν πατέρα του. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν νεανικῶν παιγνιδίων των, ὅτε ἐπεκράτει ἡ χαρὰ ἐν τῇ δεινοπαθούσῃ σήμερον ταύτῃ οἰκογενεῖᾳ, ὁ Ἰούλιος ἀπεκάλει τὸν ἀδελφόν του «νοικοκυραδίτσα» ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ δεξιότητος περὶ τὰ οἰκιακά. Καὶ ἤδη δὲ ἀσμένως θὰ ἐπανελάμβανε τὴν ἀστείότητα ταύτην, ἀλλὰ πολὺ φρονίμως ἔκρινεν ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ σιωπήσῃ ἀνέβαλε λοιπὸν τὰς σκέψεις του εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν εὐθετωτέρα.

Τὴν ἐπιούσαν ἡ Μαρκέλλα καὶ ὁ πατήρ της ἦλθον εἰς τοῦ ἰατροῦ. Ὁ Σίμων δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τῆς προτεραίας. Τὸ ἦθος τῆς ἀβεβαιότητος καὶ τῆς ὀργῆς τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἀποτετυπωμένον, εἶχε διαδεχθῆ βραθεῖα ἠρεμία, ποῖα τις ἐσωτερικὴ ἀκτινοβολήσιν, ποιούσα ἐπιστητήν καὶ ἰκανῶς παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐξωτερικόν του.

Καὶ νὰ μὲν δύνανται τις νὰ μεταβάλῃ χαρκακτῆρα ἐν ἀκχαρεῖ, βοηθούμενος ὑπὸ αἰσίων περιστάσεων, ἀλλ' οὔδεῖς ὅμως δύνανται νὰ μεταρρυθμίσῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἐνδυμάτων του, τὴν κίνησιν τῶν χειρῶν του, τὸν τρόπον τοῦ φορεῖν τὸν πῖλον. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀκτινοβολοῦσι, τὸ στόμα μειδῶν, ἀλλ' ἐὰν ὅμως ὁ κτήτωρ τῶν ὀφθαλμῶν τούτων καὶ τοῦ στόματος ἦτο ἐπὶ πολὺν χρόνον κκτη-

τῆς καὶ περίλυπος, αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐνδύματα διαμαρτύρονται, ὁ πῖλος σκυθρωπάζει, αἱ χεῖρες ἔχουσι κινήσεις βιαίας, αἵτινες ἀποτρέπουσι καὶ ἀποδιώκουσι τοὺς ὑπὸ τῆς γλυκύτητος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ μειδιάματος προσελκυμένους.

Ὁ Σίμων προσεπάθει πάσῃ δυνάμει νὰ φανῇ ἀξιαγάπητος καὶ ὅπως δήποτε τὸ κατώρθου· ἀλλὰ τὸ ὄλον του ἐφάνετο προδήλως ἀντιτεῖνον πρὸς τὴν προσπάθειαν ταύτην. Ὅθεν μετὰ τοὺς πρώτους λόγους ὁ ἰατρός ἀπετάθη πρὸς τὴν Μαρκέλλαν, ἧτις ἀείποτε εὐηρεστεῖτο συνδιαλεγόμενη μετ' αὐτοῦ. Ἐξέπλῃ δὲ ἰδὼν μεγάλην μεταβολὴν ἐν τῇ νεανίδι, μεταβολήν, ἣν οὐδόπως εἶχε ποτε προῖδῃ καὶ ἧτις οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῶν δοκιμασιῶν ἃς εἶχεν ἤδη ὑποστῆ. Ἐλάλει δὴλον ὅτι συντομότερον, ἐστάθμισε μᾶλλον τοὺς λόγους πρὶν προσεφῆ ἀυτοῦ, καὶ εἶχεν ἐν τῷ ὄλῳ αὐτῆς ἡθὺς τι ἀπότομον καὶ συγκεκριμένον πῶς μετὰ πικρίας.

— Τώρα εἶσαι εὐτυχῆς, εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ ἰατρός. Μετὰ τόσα βάσανα σοῦ ἔπρεπε νὰ παροῦσα εὐτυχία. Εἶσαι καλὸ κορίτσι, τέκνον μου, καὶ μετὰ χαρᾶς τὸ ἀνομολογῶ καὶ ἐνώπιον τοῦ πατρός σου. Κατὰ τὸ μικρὸν διάστημα τῆς ἀσθενείας τῆς μακαρίτιδος κυρίας Ἐρμίνης ἡ κόρη σας, κύριε, ἀπέδειξε ὄξυνον καὶ γενναϊότητα πολὺ ἀνωτέραν τῆς ἡλικίας της.

Ὁ Σίμων ἀκούσας ταῦτα, ἀπέβλεψε μετ' εὐαρεσκείας καὶ ὑπερηφάνως πρὸς τὴν δικαίως ἐπαίνουμένην κόρην του. Ὑψοῦται ἀκούων ἐπαυμένον τὸ τέκνον του καὶ τοι, ἀληθῶς εἰπεῖν, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον συνέτεινε αὐτὸς εἰς τὴν καλὴν ἀγωγὴν της.

— Καὶ ἀνὰ ἔχωμε καλὸ βῶτημα, τί μελετᾶτε τώρα νὰ κάμετε; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Νὰ νοικιάσωμεν ἕνα σπιτάκι, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις παρατηρούσα τὸν πατέρα της, καὶ νὰ ζήσωμε «σὰ θέλει ὁ Θεός.» Ἐγὼ θὰ εἶμαι ἡ μικρούλα νοικοκυραδίτσα. . . Τί εὐτυχισμένα ποῦ θὰ ζοῦμε μαζὶ οἱ δύο μας.

Τὸ μᾶς ἐκεῖνο ἀνεκλάλητον χαρὰν ἐνεποίηε εἰς τὴν Μαρκέλλαν, ἧτις καὶ το ἐπανελάμβανε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. Αἰσθανθεῖσα ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη τὴν ἐρημίαν ἐπιβαρύνουσαν τὴν ζωὴν της, μυριάκις διανοηθεῖσα ὅτι οὐδέποτε ἐμῆλλε νὰ ἀξιωθῆ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὴ «τὸ σπίτι μου», κατηφραίνετο νῦν, διότι ἠδύνατο τοῦ λοιποῦ νὰ λέγῃ «τὸ σπίτι μας».

Ὁ ἰατρός μειδιάσας ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, διότι εἶχεν ἰδῆ ἰκανὸν ἀριθμὸν ἀνθρώπων, οἷος ἦτο ὁ Μονφόρτ· ὅστε ἦτο βεβαιότατος ὅτι ὁ χαρακτῆρ του οὔτε συμβιβαστικὸς ἦτο οὔτε τακτικὸς, καὶ διανοήθη ὅτι ἡ Μαρκέλλα, παρὰ τὴν φαινομένην εὐδαιμονίαν, εἶχε πολλὰ ἀκόμη νὰ τραβήξῃ.

— Ἐπήγατε εἰς τοὺς Βρεῶ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Ἀκόμη, ἀπεκρίθη ἡ Μαρκέλλα. Ἀλλὰ τώρα σὲ λιγάκι θὰ πᾶμε, εἰ πατέρα;

Ἐλεγε «πατέρα» καὶ ἡ λέξις αὕτη ἦγει μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων της ὡς ἡ μελωδικωτάτη μουσικὴ.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ Μονφόρτ, περιττῶν τὸν πῖλον του μεταξὺ τῶν δακτύλων ὡς ἄνθρωπος βιαζόμενος.

Ἀληθῶς εἰπεῖν αἱ ἐπισκέψεις αὐταὶ σφόδρα τὸν ἠνώχλων, καὶ ἀσμένως θὰ ἐβλεπεν αὐτὸν ἀππλάσσόμενον τοῦ βάρους τούτου. Ὁ ἰατρός νοήσας τούτο ἀπέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν μετὰ τινων εὐμενῶν φράσεων. Ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ δὲ τῆς θύρας ὁ Μονφόρτ ἐστράφη καὶ σρίγξας δυνατὰ— μικροῦ δεῖν τὴν συνέτριψε— τὴν χεῖρα τοῦ γηρικοῦ ἰατροῦ, εἶπε πρὸς αὐτὸν μετ' ἠθους ἀγριωποῦ.

— Εἰθε ἐξαίρετος ἀνθρώπος!

Ἡ δὲ Μαρκέλλα ἀπέβλεψε πρὸς τὸν γηρικὸν φίλον της, ὅστις ἀπέδεξε τὴν φράσιν τοῦ πατρός καὶ τὸ βλέμμα τῆς κόρης καὶ διετήρησεν ἀμφοτέρω ἐν τῇ καρδίᾳ του ὡς διατηρεῖ τις ὅτι ἔχει πολυτιμότητα.

Ὅτε δὲ ἦσαν ἤδη ἐν τῇ ὁδῷ, ἡ κόρη εἶπε πρὸς τὸν πατέρα της:

— Πᾶμε ἔς τοὺς Βρεῶ;

Ἐκεῖνος δ' ἔνευσε καταρατικῶς καὶ τὴν ἠκολούθησεν εὐπειθῶς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος συνηθισμένος εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον βίον ἀνθρώπου, ὅστις ζήσας ἀείποτε μόνος, περὶ οὐδενὸς μεριμνᾷ, ἠσθάνετο ἄφρατον ἠδονὴν ἀφίπων νὰ τον ὀδηγῆ τὸ τέκνον του. Μετ' οὗ πολὺ ἦλθον πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Βρεῶ καὶ ἡ Μαρκέλλα ἐσήμανε τὸν κώδωνα τῆς θύρας, καταστέλλουσα στεναγμὸν διότι ἡ παρακειμένη οἰκία τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης, κατάκλειστος μετὰ τῶν δεινροστοιχιῶν της ἐφ' ὧν ἐφέτο ἡδη γλῶθ, ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν παράδεισος κλειστός διὰ παντός.

Ἡ μαγείρισσα ἔλθοῦσα ἀνέβλεψε τὴν θύραν, ἰδοῦσα δὲ τὴν Μαρκέλλαν ἰδίστασε καὶ αὐτὴ ὁποῖον τι πρόσωπον ὤφειλε νὰ δεῖξῃ. Ἀλλ' ἡ Μαρκέλλα δὲν ἐτήρει ἐν τῇ ψυχῇ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ψυχρότητα, ὡς ὑπέθετεν ἡ μαγείρισσα, τὴν προσηγόρευσε μάλιστα μειδιῶσα· διότι πᾶς ὁ ἐνθυμίζων αὐτὴν τὰς φαιδράς ἡμέρας τοῦ βίου της ἦτο σφόδρα εὐπρόσδεκτος.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καταλαμβάνει ἐπιφάνειαν 4,000,000 τετραγωνικῶν μέτρων, ἦτοι 4 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἐξ ὧν αἱ μὲν οἰκίαι καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξύ αὐτῶν κείμενα οἰκόπεδα κατέχουσι ἑκτασίν 2,576,485 τ. μ. περίπου, αἱ ὁδοὶ 615,995 τ. μ., αἱ ἐν τῇ πόλει πλατεῖαι 113,520 μέτρα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖ ἡ περιουσία αὐτῆς, τοῦτέστιν Ἀνακτορικὸς κήπος, Ζάππειον μέγαρον, Ἀκρόπολις κτλ.

ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Προχθές συνεβάδιζον μετά τινος συνταξιούχου δημοδιδασκάλου, γέροντος βαθείαν έχοντος κοίτην και τόσοσιν νοήμονος, ώστε υπερτριακονταέτης διδασκαλικός βίος δέν κατώρθωσε να τον καταστήσει σχολαστικόν. Ὡμιλούμεν περί των δημοτικών σχολείων τυχαίως δέ ο λόγος έπεσε περί διδασκτρων.

— Καί είνε υποχρεωτικά τά διδασκτρα; ήρωτησα.

— Ναι· ο περί δημοτικών σχολείων νόμος του 1834 ήρζει εις τό 24 άρθρον του ότι ο δημοδιδάσκαλος « έκτός του σταθερού μηνιαίου του θέλει λαμβάνει ως διδασκτρα 10—50 λεπτά » δι' έκαστον παιδίον. Ἄλλ' ὡσάν να τό κατηγορήσῃ κανείς αυτό τό άρθρον διά τό κακόν όπου έμελλε να προξενήσῃ εις τήν Ελλάδα, από τήν στιγμήν όπου ένομοθετήθη δέν είδε προκοπήν· έπεσεν ο κακός σπόρος και έφύτρωσαν τά ζιζάνια· ήρχισαν αί φιλονεικίαι των διδασκάλων διά τήν διανομήν των εισπραττομένων· ήρχισαν τά παράπονα κατ' αυτού του άρθρου, διότι δέν ώρισεν ακριβώς τους ένδεεις, και ὅλοι οί μαθηταί παρουσιάζοντο ως ένδεεις διά να μή πληρώνουν διδασκτρα ήρχισαν τά παράπονα διά τας καθυστερήσεις των εισπρακτόρων, διότι κατά τό άρθρον έκείνο τά διδασκτρα έπρεπε α να δίδωνται μηνιαίως από τό δημοτικόν ταμείον, εις τό ὅποιον να τ' αποδίδουν οί γονεῖς των παιδιών » έπειτα άλλα βάσανα· ο προσδιορισμός του ποσού των διδασκτρων δέν έγινετο κατ' αναλογίαν των μαθητων, και ώρίσθη να προυπολογίζωνται από τά άρμόδια διοικητικά συμβούλια επί τη βάσει των φορολογικων καταλόγων, να συμπεριλαμβάνεται δέ εις τόν προυπολογισμόν έκαστου δήμου ως πιστώσις τόσοσιν μέρος αυτών ὅσων έχρειάζετο διά τήν πληρωμήν δύο ή τριών μηνών· και πού να σου τά λέγω ὅλα! σου συνιστώ ν' αναγνώσῃ τας έγκυκλίους, τας ὁποίας εκάρπριζεν επάνω κάτω τό Υπουργείον των Εκκλησιαστικων και τό Υπουργείον των Εσωτερικων, διά να καταπραύνουν τό κακόν όπου εσηκώθη με αυτά τά διδασκτρα· οί διδασκαλοι ήρχισαν πάλιν τας άντεγκλήσεις· έμοιράζοντο τους μαθητάς, ο ένας έλαμβάνεν από τους μέν, ο άλλος από τους άλλους, συχνά δέ και από τους μέν και από τους δέ· τότε έδόθη διαταγή να κρατῆται βιβλίον εις τό σχολείον και να σημειούνται τά διδασκτρα. Έν ένι λόγω τό άρθρον αυτό διέσθειρε τους διδασκάλους, τους εκάμε πλεονέκτας· τινές εκήθουν μίαν δραχμήν από τους μαθητάς των, τινές δέ και δύο, και άμα δέν επλήρωναν οί μαθηταί τους έδωκαν από τό σχολείον.

— Ω! ειπον μετά τινος δυσπιστίας.

— Πίστευσε με! μοι άπήγγησεν έντόνωσ· αν

θέλῃς μάλιστα, θα σου ειπω αυτολεξει τι λέγει μια έγκυκλιος του Υπουργείου των εκκλησιαστικων δι' αυτούς τους διδασκάλους· « προεκτεινοντες τήν αυθαιρεσίαν ταύτην άχρι θρασυτητας αποπέμπουσιν ενίοτε του σχολείου μαθητάς και μαθητριάς, μη συμμορφουμένους προς τήν παρανομίαν ταύτην ». Ἄλλ' και έν άλλο ακόμη· Ὁ Νόμος ήρζει ρητώς τά διδασκτρα να τά πληρώνῃ τό δημοτικόν ταμείον εις τους διδασκάλους, ὅπως σου είπα, και να τά λαμβάνῃ από τους γονεῖς. Μία έγκυκλιος ρητώς άπηγόρευσε να τά εισπράττουν οί διδασκαλοι τά διδασκτρα, και εξαγκλήσει τόυτο ως παράνομον και επιβλαβές· και ὅμως πενήντα έτη τώρα καταπατεῖται ο νόμος· οί διδασκαλοι από τας Ἀθήνας έως εις τό μικρότερον χωρίον τής Ελλάδος όπου υπάρχει σχολείον καθαρίζουν μόνοι των τας δασοληψίας των! άλλ' ήτο έπόμενον τό άρθρον αυτό ένομοθετήθη διά να παραβαίνεται· ειδες κατι δένδρα τά ὅποια άντι να φουντώσουν και ν' άψηλώσουν μένουں ζαρωμένα και βγάζουν μόνον κατι παραφυάδας απ' εδώ και απ' εκεί; να, τό ίδιον είνε και αυτό τό άρθρον παραφυάδες του είνε αί άνησυχια και τά έμπερδεύματα όπου έφερον εις τήν ύπηρεσίαν.

Ὁ γέρον διδασκαλος εκήγαγε τά ὄμμα του· εκάθαρσεν αυτά διά του μανδυλιου του, τουθ' ὅπερ κινει οσάκις είνε τετραραγμένος, σταματήσας δέ επί στιγμήν τό βάδισμά του, και κατά πρόσωπον άνενίσας με ειπε μετ' άνεκφράστου πικρίας:

— Ἄχ! να εξευρες τι κακόν έπροξενήσαν εις τά γράμματα αυτά τά διδασκτρα! πόσους αφήκαν άγραμμάτους και πόσους χαρακτηήρας διέφθειραν! ο διδασκαλος διά να είνε αληθώς διδασκαλος, διά να εύρισκουν ήχώ οί λόγοι του εις τήν καρδίαν των μαθητων, πρέπει να περιβάλλεται με γόητρον, να έμπνέει εις τά παιδια τήν πεποιθήσιν· ότι εκτελει ύψηλήν άποστολήν, χάριν τής ὁποίας έν ανάγκη και τήν πτωχίαν δέν φοβείται και τήν χακουχίαν άψηφεί· άλλ' όταν ο διδασκαλος καταβαίη από τό ύψος του ιδανικου και μεταβάλλεται εις έπαίτην, και έχῃ τό χέρι του άπλωμένον ένώπιον των μαθητων του, είνε διδασκαλος· πλέον! Επήγες εις ὠδικά κafenεία, και ειδες τι κάμνουں αί γερμανίδες· σηκόνεται μία και τραγουδεί τόν αιώνιον έρωτα, τό τρεμουλιαστόν φως ένός άστρου, εις τό ὅποιον ένταμώνονται τά βλέμματα των δύο έρωμένων, και έπειτα, διά μιᾶς, καταβαίνει από τόν ουρανόν, παίρνει τόν δίσκον και μαζεύει πεντάρας· άπαράλλακτος είνε ο διδασκαλος. Συλλογίσου ποίαν διαπλαστικήν δύναμιν θα έχῃ ή διδασκαλία τής φιλοπατρίας, τής αυταπαρνησίας, ή γινόμενη έν μέσω του κωδωνισμού των δεκαρων! διότι ή πληρωμή δέν γίνεται μίαν

ήμέραν αλλά διαρκεί ὅλας τας ήμέρας του μηνός... Συλλογίσου πόση στωρία μένει εις τήν ψυχήν του μαθητου από τά κεράτια έκείνα, όταν τό παιδίον βλέπῃ καθ' ήμέραν τόν άσθεστον πόθον του διδασκάλου διά τό χρέμα, όταν από τας περιποιήσεις ή υθρεις του διδασκάλου διά τήν εγκαιρον ή μη εγκαιρον πληρωμήν του έμβαιήν ή φαρμακερά ιδέα ότι ή μεγαλειτέρα δύναμις είνε τό χρέμα· διότι ο διδασκαλος κακομεταχειρίζεται τό παιδίον τό ὅποιον δέν πληρώνει, και τό θωπει· τόυτο τό γνωρίζει ο χωρικός και αν δέν έχῃ ή δέν θέλῃ να πληρώσῃ, τό αποσύρει μόνος του. Ειξεύρετε πως είνε εις τά περισσότερα μέρη τής Ελλάδος οί χωρικοί· τά προϊόντα των τά έχουں εις είδη χρήμα πολύ ὀλίγον περνᾷ από τας χείρας των όταν πηγαινουν εις τήν εκκλησίαν, εις τόν δίσκον ρίπτουν έν μονόλεπτον, και πολλακις με ὄλην τήν ευλάβειαν όπου έχουں, δέν πηγαινουν, διά να μή εξοδεύσουν τό μονόλεπτόν των· και θα πληρώσουν διδασκτρα σκράντα έως πενήντα λεπτά τόν μήνα και περισσότερον, διά πράγμα τό ὅποιον δέν εξοδεύουν ακόμη κακά κακά αν είνε κωφίλιμον; Εγώ... τι να σου ειπω, τόν καιρόν που έδιδασκα, όταν ήμουں διωρισμένος εις πτωχους δήμους, δέν εκήτουσα διδασκτρα· έπροτιμούσα να ζημιωνώμαι δέκα εικοσι δραχμάς τόν μήνα, παρά να γίνωμαι αίτιος να μένουں άγραμματα τόσα παιδια· και ή αλήθεια είνε, ότι άμα έλειπεν αυτή ή άφορημή μου έστειλαν τά παιδια των εις τό σχολείον.

— Ὡστε εἶσαι τής ιδέας ότι αν καταργηθούں τά διδασκτρα θ' αυξήσουν οί μαθηταί;

— Βεβαίως.

Ὁ γέρον διδασκαλος έμεινεν επί τινας στιγμάς σιωπών· αιφνης δέ, ὡσει ευρε νέον, άκταμαχτηον επιχείρημα περί τής καταργήσεως των διδασκτρων μ' εσταμάτησε και πάλιν.

— Πώς θα σου εφαινέτο, μοι ειπεν ειρωνικώς, αν τό δασμολόγιον έφορολόγει τά τής πρώτης ανάγκης και άρinen άφορολόγητα τά είδη τής πολυτελείας; Και ὅμως αυτό συμβαίνει εις τό δασμολόγιον τής εκπαιδευσεως· ή δημοτική εκπαιδευσις, ή επισύσιος άρτος του λαου, ή προωρισμένος δι' ὅλα τά στόματα, φορολογείται με τά διδασκτρα, και ή μέση εκπαιδευσις, ή ανώτερα εκπαιδευσις δέν φορολογουονται με τίποτε. Πρέπει να γείνη πραγματικώς δωρεάν ή δημοτική εκπαιδευσις, προσείπεν επαναλαβών τό βήμα του ὅπως μίαν φοράν ο λαός των Ἀθηνων προσεκλήθη υπό του Ὁθωνος έδω, μοι ειπε δείξας τήν πλατείαν των Στύλων του Ὀλυμπίου Διός, εις τήν ὁποίαν είχομεν εθάρη, διά να φάγῃ και πῆρ δωρεάν, ὁμοίως πρέπει να προσκληθῇ διά τήν τροφήν του νου και τής καρδιάς, ὅλας οί Ἑλληνικός λαός άνά τήν Ελλάδα:

« Ἐλάτε, καθίσατε, ή τράπεζα είνε δι' ὅλους στραμένη· σᾶς φιλεει ή Πατρίς ».

— Ἄλλ'α τότε τι θα γείνουں οί δυστυχεις δημοδιδασκαλοι; ειπον· μόλις μετά τόσα βάσανα θ' αυξηθῇ ο μισθός των από πρώτης Ιανουαριου· θα είνε πολύ σκληρόν παιγνίδι· ότι τοῖς δίδεται εις τήν μίαν τσέπην να τῆς αφαιρηθῇ από τήν άλλην.

— Διόλου δέν έννοσώ να τά χάσουν οί δημοδιδασκαλοι τά διδασκτρα· έννοσώ να τά πληρώνῃ τά δημόσιον.

Και επειδή με είδεν αμυβάλλοντα περί τής ὀρθότητος τής ιδέας του:

— Θα σου αποδείξω, μοι ειπε, ότι είνε πολύ ευκολώτερον άφ' ὅτι νομίζεις.

Και ένευσε να καθήσωμεν πλησίον ενός τραπέζιου του παρά τους Στύλους κafenείου· εκήγαγε δ' εκ του θυλακιου του τεμάχιον χαρτιου και μαλυθοκόκονδυλον και ήρχισεν υπολογίζων:

— Κατά τόν νόμον κάθε παιδι πρέπει να πληρώνῃ 10—50 λεπτά τόν μήνα· αν αφαιρέσωμεν τά ένδεη τά ὅποια υπολογίζονται εις 25 τοῖς 1/10, μένουں 75, τά ὅποια πληρώνουν κατά μέσον ὄρον 30 λεπτά τό καθέν, ὡστε έκαστόν μαθηταί πληρώνουν διδασκτρα τόν μήνα 22,50 και τό έτος 270 δρ. Οί μαθηταί και αί μαθητριάς των δημοτικών σχολείων είνε έν ὅλω 90,000 περίπου, ὡστε πληρώνουν διδασκτρα 243,000, τά ὅποια διανεμόμενα εις τους έν ύπηρεσία 1,350 περίπου διδασκάλους και των δύο φύλων αναλογουσιν εις έκαστον 180 δρ. δηλ. 15 δρχ. τόν μήνα. Λοιπόν, αν τό Δημόσιον εις τόν μισθόν των δημοδιδασκάλων προσθέσῃ 15—20 δρ. τόν μήνα, και αυτά μάλιστα λογισθώσι συντάξιμοι, οί πλείστοι των διδασκάλων με χαράν θα δεχθούں αυτήν τήν απαλλαγην από τήν έπαίτειαν, τό δε έθνος με δαπάνην μόνον 250 χιλ. δραχμών τό έτος, ελευθερώνει τήν δημοτικήν εκπαιδευσιν από φοβερόν επιάλτην.

— Και ελπίζεις ότι θα γείνη αυτό;

Ὁ γέρον διδασκαλος εκυψε προς με, και εμπιστευτικώς:

— Θα γείνη, μοι ειπεν έμαθα από θετικήν πηγήν ότι και ο ύπουργός τής Παιδείας και ο τμηματάρχης τής δημοτικής εκπαιδευσεως τό έχουں μελετήσει πρό πολλου τό πράγμα· θα τό κάμουν διότι μεταξύ των άλλων τά ὅποια κάμουν και θα κάμουν, αυτό αν αφιθῇ, θ' αποτελέσῃ χάσμα· θα τό κάμουν. Έχω πεποιθην.

Τας τελευταίας δέ ταύτας λέξεις ειπεν άργά άργά ως άνθρωπος ὅστις έν τῇ μακρᾷ του βίου του πείρα συνείθιζε να ζυγίζῃ και εκτιμᾷ επακριβώς τους χαρακτηήρας.

Διά τήν εκπαιδευσιν του έθνους δαπανᾷ ὀλόκληρον τό έθνος· πρέπει λοιπόν ὅλοι ανεξαιρέτως οί αποτελοῦντες αυτό ν' απολαμβάνωσι τους καρπούς τής εκπαιδευσεως. (Μιραμπώ).

Η ΚΑΤΑΙΓΙΣ

Καταιγίς έκραγε εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μάγνης παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς συγκινητικὴν οἰκογενειακὴν σκηνήν, ἐπισυμβᾶσαν εἰς μικρὸν λιμένα τῆς Νορμανδίας, οὐτινος ἀνωφελεῖς ν' ἀντρίμων τοῦ ὀνομα.

Ἡ κυρία Βωδοάν ἦτο πλουσία γαιοκτημῶν. Ὁ πατήρ της, ἀγρονόμος, τῇ ἐκκληροδότησε μετὰ θάνατον περιουσίαν, τὴν ἧοίαν ὁ σύζυγός της βεβαιῶς θὰ ἐσπατάλα εἰς τὰ καπηλεῖα, ἂν ὁ θάνατος δὲν ἀφῆρπάζεν ἐγκαίρως αὐτόν. Ἡ κυρία Βωδοάν, χήρα καὶ ἔχουσα ἕνα μόνον υἱόν, ἐσχεδίαζε νὰ τῷ δώσῃ πλουσίαν νύμφην, ἀξάνουσα τοιούτοτρόπως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὁ Λουδοβίκος Βωδοάν ἠράσθη τῆς θυγατρὸς πτωχοῦ ἀλιεύου, ὅστις οὔτε λέμβον καὶ ἰδικήν του εἶχε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἡ χήρα ἐπέμενε μὴ δίδουσα τὴν συγκατάθεσίν της. Εἶνε ἐπιμονοὶ οἱ ἀνθρώποι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἡ πάλῃ διήρκεσεν ἐπὶ ἕν ἔτος, μεθ' ὃ ἡ χήρα εἶπε: «—Στεφανώσου την, ἂν θέλῃς, μὰ ποτέ δὲν θὰ ἰδῶ τὴν γυναικά σου, καὶ ὅσῳ ζῶ μῆτε λεπτὸ θὰ ἰδῆς ἀπὸ ἐμένα!» Ὅπως ἀγαπᾷ, » εἶπεν ὁ Λουδοβίκος. Καὶ ὁ γάμος ἐγένετο.

Παρήλθον πέντε ἔτη, τρία δὲ μικρὰ ἐγεννήθησαν. Ὁ Λουδοβίκος ἠλίευσ μετὰ τοῦ πενθεροῦ του, ἡ δὲ σύζυγός του ἀνέτρεφε τὰ παιδιά. Ἐζῶν μετὰ μεγίστης δυσκολίας, ἀλλ' ὁ ἔρωσ ἐπαρηγόρει αὐτοὺς καὶ δὲν παρεπονούντο, οὔτε πρὸς τὴν κυρίαν Βωδοάν ἀπηυθύνοντο ποτε. Τὴν Κυριακήν, ὅταν ἀπῆντων αὐτὴν κατὰ τὴν ἐκ τῆς λειτουργίας ἐξοδόν, τὴν ἔχαιρέτων, διότι τοῦτο ἦτο καθήκον· ἀλλ' ἐκεῖνη ὀρθουμένη ἐντὸς τοῦ φαιοχρόου ἐπανωφορίου αὐτῆς, ἐπετάχυνε τὸ βῆμα χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ὡσεὶ ὅτις ἐδάγκανεν αὐτὴν εἰς τὴν πτέρναν. Οὔτε ἐπισκέψεις ἀντηλλάσσοντο, οὔτε ἐπιστολαί, οὔδ' ἐσχίσεις οἰαδῆποτε ὑπῆρχε μεταξύ αὐτῶν, ἐκτὸς τοῦ χαιρετισμοῦ τῶν νέων, τὸν ὁποῖον ἡ γραία δὲν ἀνταπέδιδεν.

Ἡμέραν τινὰ ἐξερράγη καταιγίς, ἡ θάλασσα ἐμυκάτο, αἱ δὲ παράλιοι οἰκίαι ἐσειόντο.

Ἡ κυρία Βωδοάν ἐζη μόνη μετὰ τῆς ὑπηρετριάς αὐτῆς Ἀνέττας, χονδρῆς Νορμανδῆς χωρικής, ἐξ ἐκεῖνων αἱ ὅποια φαίνονται γεννηθεῖσαι διὰ νὰ φορῶσι τὸν βαμβάκερον σκοῦρον.

Ἡ Ἀνέττα συνήνωσε τὰς χεῖρας λέγουσα: — Τί κακὸς καιρὸς, κυρία! Πολλοὶ ἀνθρώποι θὰ εἶνε ἀνήσυχτοι! — Ποῖοι ἀνθρώποι; εἶπεν ἡ χήρα ἠτις ἐπηγαίνοντο κατὰ τὴν συνήθειάν της, ἐγγίζουσα τὰ πάντα χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἠσχολεῖτο εἰς τι.

— Μὰ οἱ συγγενεῖς ἐκεῖνων. Πού ἔρρισκονται στὴ θάλασσα!

Ἡ κυρία Βωδοάν ἔστη.

— Φθάνει! εἶπε ξηρῶς.

Ἐλαβε τὸ βάζυκόν της, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ οὐρανὸς ἦτο μαῦρος καὶ τὸ φῶς ἀμυδρόν, ἐκάθισε πλησίον τοῦ παραθύρου.

Ἡ Ἀνέττα ὄρθιζ καὶ τὸ πρόσωπον ἔχουσα κολλημένον ἐπὶ τῶν ὑέλων τοῦ παραθύρου παρῆρται εἰς τὴν ὁδόν. Ἐπειδὴ τῇ ἐπέβαλον σιγὴν, ὠμίλει μόνον ἐκ διαλειμμάτων λέγουσα: «Νά! κρημνίστηκεν ἡ καπνοδόχος τοῦ κύρ Βετράνδου!... Ἡ λεκάνη τοῦ μπαρμπέρη τοῦ κύρ Κονσοῦ χορεύει!... Ἄ! κατεβαίνει ἰστὴ θάλασσα ὁ κύρ Σαρδόν!... καὶ ὁ Πέτρος Γκισάρ, καὶ ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Γοαράν!... Διάβωλε! εἶμαι περιεργὴ νὰ μάθω τί τρέχει καὶ κάτω!»

— Φλύαρη! ἐπιθύρσεν ἡ γραία.

Ἡ Ἀνέττα ἀπεφάσισε νὰ σωπῆσῃ, ἀλλὰ προσεκόλλα ἔτι μᾶλλον τὴν βίνα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὑέλων.

— Ὅχι! ἀνέκραζεν ἐπὶ τέλους κρούουσα διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος, ποτέ μου δὲν εἶδα τέτοιο καιρὸ!

Ἡ κυρία Βωδοάν ἐδίπλωσε τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἤρξατο βαδίζουσα καὶ πάλιν.

Ἡκούετο ὁ τρομερὸς συριγμὸς τῆς καταιγίδος, ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἠκούοντο κραυγαί, τριγμὸς σιδήρου, κρότοι παραθυροφύλλων πληττόντων τοὺς τοίχους.

Ὁ Ὀκεανὸς βεβαιῶς θὰ ἦτο τρομερός.

Ἡ χήρα προεχώρησε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ὑπηρετρίαν.

— Λοιπόν! ἀφοῦ ἔχεις περιέργεια, κάμε ὃ, τι κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι; πήγαινε νὰ μάθῃς τί γίνεται!

Ἡ Ἀνέττα μετὰ μίαν στιγμὴν ἦτο ἐτοιμῆ, ὅταν δ' ἐξήρχετο τῆς θύρας, ἡ κυρία Βωδοάν τῇ εἶπε:

— Νὰ γυρίσῃς νὰ μοῦ πῆς τί τρέχει.

Ἡ γραία Νορμανδὴ ἐπανελάβε τὸν περίπατον αὐτῆς, μεταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου τοῦ δωματίου, ἔχουσα τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, τὰ χεῖλη συνεσφιγμένα, καὶ ἐπιθεωροῦσα κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς πᾶν ἀντικείμενον.

Παρήλθον δέκα λεπτά.

— Αὐτὴ ἡ Ἀνέττα ἀκόμη δὲν ἐράνηκεν!

Ὁ ἀνεμὸς ἐδίπλασιάζθη καὶ μόνον αὐτὸς ἠκούετο πλέον.

Ἀίφνης τὸ βλέμμα τῆς κυρίας Βωδοάν ἐγένετο ἀπλανές· τὸ βλέμμα τοῦτο ἐπέσεν εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ δωματίου, ἐπὶ μικρᾶς παιδικῆς κλίνης.

Εἰς τὰς οἰκίας ἐκεῖνας φυλάττουσι τὰ πάντα καὶ τὰ πάντα ἀφίνουσιν εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν.

Ἡ κλινὴ ἐκεῖνη ἦτο ἡ κλινὴ τοῦ υἱοῦ της... τοῦ υἱοῦ της ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀπὸ μιᾶς ὥρας ἐσυλλογιζέτο.

Ἄλλ' ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς ἐπήρχετο πάντοτε

ὁ μέγας Λουδοβίκος, ὁ εἰκοσιπενταετής ἀλιεύς, ἀνὴρ ρωμαλέος, ὅστις τῇ εἶχεν εἰπεῖ: Ὅπως ἀγαπᾷς! ὅταν τὸν ἐμπόδιζε νὰ νυμφευθῇ, καὶ ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις ἐνυμφεύθη.

Ἡδὴ ἐπανεβλέπε τὸ παιδίον μετὰ τῆς ζυγῆς αὐτοῦ κόμης, τῶν βοδοχρῶν παρεῖων καὶ τῶν κυανῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐνεθυμαιο τὰς πρώτας κραυγὰς του, τοὺς γέλωτάς του, τὰ ἐπὶ τῶν μικρῶν αὐτοῦ χειρῶν φιλήματα τῆς, καὶ τὰ παρὰ τὸ λίκνον αὐτοῦ σκέδιά της.

Τοιαῦται ἀναμνήσεις ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ τὴν συγκινήσωσιν, ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἐπιμονος, ὅσον καὶ ἂν εἶχε λιθίνην καρδίαν, ἐνῷ ὁ ἀνεμὸς ἐμυκάτο ἐξῶ.

— Αὐτὴ ἡ Ἀνέττα νὰ μὴ φανῇ ἀκόμη...

Ἐξεκρέμασε τὸ ἐπανωφορίον της καὶ ἐξῆλθε καὶ αὐτὴ.

Ἐνῷ ἔκαμπε τὴν ὁδόν, ὄμιλος τῇ ἐφραξε τὴν διάβασιν. Ὁ ὄμιλος περιεστοίχει δύο ἢ τρεῖς ἀλιεῖς, τῶν ὁποῖων τὰ ἐνδύματα ἦσαν κατὰ θρησκεία, τὰ ὑψηλὰ ὑποδήματα πλήρη βορβόρου, καὶ δὲ χεῖρες καὶ τὸ πρόσωπον καθημαγμένα. Ἐσταμάτησε καὶ ἠρώτησε διὰ βραχύνωδους φωνῆς.

— Ἐπέστρεψαν;

Εἰς συμβουλευθεὶς τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ βλέμματος ἀπήντησε:

— Ναι.

Ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της, τότε δ' εἰς τῶν ναυτικῶν ἀποσπασθεῖς τῶν λοιπῶν ἔτρεξε κατόπιν αὐτῆς.

— Κυρία Βωδοάν! κυρία Βωδοάν! Πού παγαίνετε;

— Ἐκεῖ κάτω!

Καὶ εἰδείκνε τὴν θάλασσαν.

Ὁ ναυτικὸς ἐκράτησεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐπανωφορίου.

— Μὰ τί θὰ καταλάβετε; Ὁ καιρὸς εἶνε ἄσχημος γυρίσετε ὀπίσω εἰς τὸ σπίτι. Ἀφοῦ γυρίσαμεν ὅλοι μας...

— Ὅλοι;

— Βέβαια.

— Κάμε ὄρον.

Ὁ ναυτικὸς ἐπαράχθη.

— Μὰ καὶ ὅσα δὲν ἐβγήκαν ἐδῶ, θὰ ἐβγήκαν βέβαια εἰς τὸ Ἴππο... ἢ εἰς τὸ Φεκάμ.

Ἡ γραία ἀπαλλαγεῖσα ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ πάλιν τὴν παρεκόλυσε.

Ἡ Ἀνέττα ἐπέστρεφεν ἔχουσα τὸ πρόσωπον τεταραγμένον.

— Ὅχι! ὄχι! ἀνέκραξε βλέπουσα τὴν κυρίαν αὐτῆς. Ὅχι, κυρία, μὴν παγαίνετε εἰς τὴν θάλασσαν!

Ἡ γραία ἤρξατο τρέμουσα ἰσχυρῶς. Τὸ ἥλιοκαὲς πρόσωπον αὐτῆς ἐγένετο πελιδρόν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλείσθησαν, καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ὑπηρετριάς διὰ νὰ μὴ πέσῃ.

— Ἐγὼ πταῖω! ἐγὼ πταῖω! ἐπανελάμβανεν ἐνῷ δ' ἔλεγε ταῦτα οἱ ὀδόντες αὐτῆς συνεκρούοντο.

Ἡθέλησαν νὰ εἰσαγάγωσιν αὐτὴν εἰς μίαν οἰκίαν ἀλλ' ἠρνήθη.

— Ἀνέττα, εἶπε, θέλω νὰ τοὺς ἰδῶ!

Ἐξ ἐκ θαύματος ἐπανεῦρε τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Αἱ δύο γυναῖκες διηυθύνθησαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ κατῶκει ὁ Λουδοβίκος Βωδοάν.

Ἡ Ἀνέττα ἤνοιξε τὴν θύραν, ἡ δὲ κυρία Βωδοάν εἰσῆλθε.

Τὸ ἐσωτερικὸν ὁμοιάζεν ὅλας τὰς οἰκίας τῶν ἀλιέων. Εἰς τοὺς πόδας μεγάλης κλίνης, καλυπτομένης ὑπὸ κυανοχρῶν παραπετασμάτων, εὑρίσκοντο πλησίον ἐνὸς λίκνου δύο μικραὶ κλιναι. Μεγίστη καθαριότης παρετηρεῖτο ἐφ' ἀπάντων τῶν πραγμάτων τῶν λιαν ταπεινῶν καὶ ἐν χρῆσει εἰς τοὺς ἀλιεῖς.

Νεῖα γυνὴ μόλις εἶχεν ἐγεγερθῆ ἐκ τοῦ τελευταίου αὐτῆς τοκετοῦ. Ἐκράτει καθημένη τὸ βρέφος ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐνῷ τὰ δύο ἄλλα, περὶ τρομα, ἐκρέμαντο ἀπὸ τῆς ἐμπροσθέντος αὐτῆς. Ἡ ἀνησυχία εἶχεν ἀυξήσει τὴν χροῖαν τῆς γυναικός. Μὴ δυναμένη νὰ ἐξέλθῃ εἶχεν ἀποστείλει τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς νὰ τῇ φέρωσιν εἰδήσεις, καὶ περιέμενε, μόλις ἀναπνεύουσα καὶ μὴ ἀναλογιζομένη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της. Ἰδοῦσα εἰσελθοῦσαν τὴν πενθερὰν αὐτῆς προσεπάθησε νὰ ἐγεγερθῇ ψιθυρίζουσα:

— Μητέρα...

Ἡ γραία διηυθύνθη κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὴν ἀπαντήσασα:

— Κόρη μου...

Μετὰ τοῦτο ἔλαβε τὰ δύο παιδιά εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ πλησιάζασα εἰς τὸ παράθυρον ἤρριξε νὰ τὰ ἀσπάξῃται κρᾶζουσα καὶ ὀλοκίζουσα μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν.

— Τὰ καυμένα τὰ μικρὰ... Μήπως... Ἐύρετε...; Θεὲ μου!...

Ἀίφνης ἠκούσθησαν κραυγαὶ ἐν τῇ ὁδῷ, κραυγαὶ χαρᾶς.

Ἡ θύρα ἠνεφώθη ἐκ νέου, ἐν τῷ μέσῳ δὲ συγγενῶν καὶ φίλων ὁ Λουδοβίκος ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου.

— Νά τος! νά τος!

Πάραυτα πάντες ἠγέρθησαν. Ἡ γυνὴ ὤρμησε πρὸς τὸν σύζυγόν της, τὰ δὲ παιδιά ἐκυλίσθησαν πρὸς τὸν πατέρα των.

Μόνη ἡ κυρία Βωδοάν ἔμεινε εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

Ὁ ἀλιεύς τὴν παρετήρησεν, ἔρριψε τὸν πιλόν του, καὶ ἐπροχώρησε λέγων:

— Μητέρα...

Ἐκεῖνη δὲ τότε τῷ ἠνοιξε τὰς ἀγκάλας αὐτῆς.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

T. PEBLIGNON.

ΑΣΜΑ

Τ' ἀνθή ποῦ μ' ἔχεις χαρισμένα
δὲν ἐμαράθηκα ἀκόμη.
Ἦσαν ποτότερον ἀπὸ 'σένα
κι' ἀπὸ τὴν ἀστατή σου γνώμη.

Τάχω τηρήσει 'ς τὴ θωριά τους
μὲ τὰ γλυκὰ φιλήματά μου.
Τώρα μοῦ πίνουν γιὰ δροσιά τους
τὰ ἀφθονα τὰ δάκρυά μου.

Ὅταν στερῆσουνε κ' ἐκεῖνα,
τότε θά ταῦρουν μαρμαίνα.
Γάτε τὰ βόδα καὶ τὰ κρῖνα
Θεοὶ τὰ θάψουνε μί' ἐμένα!

Γ. Μ. ΒΙΖΥΝΙΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐξ ἄρθρου δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἀρτιφανεί ἔφη-
μερίδι Μ ε λ ι σ σ η ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα περὶ τῆς
ἐν Ἑλλάδι καταναλώσεως σίτου :

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν
τῶν ἀποδημούντων, ὑπολογίζεται εἰς 1,700,000
ψυχῶν. Πρὸς διατροφήν δ' αὐτῶν ἀπαιτοῦνται ἐτη-
σίως 15,300,000 κοιλὰ σίτου καὶ ἄλλων δημη-
τριακῶν καρπῶν, ἀντὶ θ κοιλῶν κατὰ ψυχὴν ὑπολο-
γισμένης τῆς καταναλώσεως. Ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώ-
πῃ, πληρὴ τῆς Ἰταλίας, ἡ κατ' ἀτομον ἀναλογουσα
ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον ποσότης τοῦ σίτου εἶνε 8
κοιλὰ, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀναλογία αὕτη πρέπει ν'
ἀναδιπλασθῆ εἰς 9 κοιλὰ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἰμεθα πλείο-
τερον τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν ἀροτοφάγοι καὶ κατανα-
λισκοῦμεν καὶ σίτον εἰς μνημόσυνα ἐνεκα τῶν κ ο λ -
λ ὄ β ο ν , τοῦθ' ὅπερ δὲν γίνεταί ἐκεῖ.

Ἡ ἐν ταῖς παλαιαῖς ἐπαρχίαις τοῦ ἑλληνικοῦ βα-
σιλείου ἐτησίᾳ παραγωγή τοῦ σίτου ὑπολογίζεται κατὰ
μέσον ὄρον εἰς 8 ἑκατομμύρια κοιλῶν, ἡ δ' ἐν τῆς
πρὸ τριετίας προσαρτηθείσας εἰς 4 ἑκατομμύρια
κοιλῶν, ἧτοι ἐν ὅλῳ εἰς 12 ἑκατομμύρια κοιλῶν. Ὑ-
πολείπονται ἄρα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν 15,300,000
κοιλῶν, ἅτινα ἀπαιτοῦνται πρὸς διατροφήν τῶν κατοί-
κων τῆς Ἑλλάδος, 3,300,000 κοιλῶν. Τὸ ὑπολει-
πόμενον τοῦτο ποσὸν ἀναπληροῦται διὰ τῆς χρήσεως
δημητριακῶν καρπῶν ἄλλων, πληρὴ τοῦ σίτου, εἶον
ἀραβοσίτου, κριθῆς καὶ σικάλως, διότι εἶνε πασί-
γνωστον ὅτι ἐν ἄλλαις μὲν ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους
γίνεται μεγάλη χρῆσις τοῦ ἀραβοσίτου, ἐν ἄλλαις
τῆς κριθῆς καὶ ἐν ἄλλαις σιμιγῶν ἐκ σίτου καὶ κριθῆς
ἢ ἀραβοσίτου ἢ σικάλως.

Οἱ Ἀμερικανοὶ σκέπτονται νὰ ἐφορτάσωσι κατὰ τὸν
προσεχῆ Δεκέμβριον τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ βάμ-
βακος. Κατὰ τὸ 1784 τὸ τελωνεῖον τῆς Λιβερπούλ
ἐδήμειεν ὀκτὼ δέματα βάμβακος, προσερχόμενα ἐκ τῆς
Νέας Αἰρηλίας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι «ἀδύνατον ἦτο
τοσαύτη ποσότης νὰ παράγῃται ἐν ταῖς Ἠνωμέναις
Πολιτείαις.» Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ συγκομιδὴ
τοῦ βάμβακος ὑπερέβαινε ἐνίοτε τὰ 6,000,000 δέ-
ματα εἰς τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας τῶν Ἠνωμένων
Πολιτειῶν, ἡ δὲ ἐξαγωγή προσήγγιζε τὰ χίλια ἑκα-
τομμύρια φράγκων, καὶ ἐν τούτοις ἐν ταῖς βορείαις

Πολιτείαις εὐρίσκει τις τὰς ἀρχικὰς φυτείας. Ὅντως
ὁ βάμβαξ εἶνε τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀμερικανικῆς ἐξα-
γωγῆς, καὶ μάλιστα ἀπὸ τινων ἐτῶν τὰ δημητριακὰ προϊ-
όντα ἀρχονται διαμριθετοῦντα τὴν ὑπεροχὴν. Μόναί
αἱ Ἠνωμέναις Πολιτεῖαι τῷ 1880 εἶχον ὡς ἐγγιστα
βαμβακαφυτείας ἐκτάσεως ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἑκκτον-
ταπλῆθρων, καὶ ἕκαστον ἑκατοντάπλῆθρον ἐν τῇ πε-
ριφερείᾳ τῆς Βασιλικῆς ἀποφέρει κατ' ἔτος 292
χιλιογράμμια.

Ἡ καταναλώσις τοῦ ἀμερικανικοῦ βάμβακος μερί-
ζεται ὡς εἴης κατ' ἑκατοστά: Μεγάλῃ Βρετανίᾳ
45,1. Βορεία καὶ Νοτιᾶ Ἀμερικῇ 29,5. Γερμανίᾳ
10,8. Γαλλίᾳ 9,9.

Ἡ Ἰταλίᾳ εἶνε ἡ μ. νη ἐν Εὐρώπῃ χώρα ἐνθα τὸ
κλίμα ἐπιτρέπει τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, ἀλλ'
ἐν μικρᾷ ποσότητι. Αἱ Ἰνδία, αἵτινες ἔρχονται μετὰ
τὰς Ἠνωμέναις Πολιτείας ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ βάμ-
βακος, ἐξάγουσιν ἐτησίως πλέον τῶν τεσσάρων ἑκ-
τομμυρίων ἑκατολίτρων.

Καλλιεργοῦσιν ἀκόμη τὸν βάμβακον ἐν Αἰγύπτῳ,
Ἀλγερίᾳ, Τουρκίᾳ, Περσίᾳ, Τουρκεστάν, καὶ πρὸ
πάντων ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐνθα τὰ ἑκατοντάπλῆθρον
φέρει κατ' ἔτος μέχρι τῶν 340 χιλιωγράμμια.

Ποῦ ὑπάρχουν αἱ περισσοτέροι γυναί-
κες. — Πολλοὶ θ' ἀπάντησάν βεβαίως «ἐν Τουρ-
κίᾳ». Ἐχουσιν ὅμως λάθος. Ἐν Τουρκίᾳ πολλὰς γυ-
ναῖκας ἔχουσι μόνον οἱ πλούσιοι, ἐνῆι τὸ πλῆθος τῶν
πτωχῶν οὐδεμίαν ἔχει. Τὰς περισσοτέρας γυναῖκας,
δηλ. ἄτομα θηλυκοῦ γένους, ἔχει ἡ ἐν Γερμανίᾳ μικρᾷ
ἡγεμονίᾳ Waldeck, ἐν ἣ εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογουσι
1100 γυναῖκες. Μέσος ὅρος τῶν ἐν Γερμανίᾳ γυ-
ναικῶν εἶνε 1040 πρὸς 1000 ἄνδρας. Ἡ Περτο-
γαλλίᾳ εἶνε ἐπίσης χώρα ἐκ τῶν μάλλιν γυναικο-
βριθῶν: 1084 πρὸς 1000 ἄνδρας. Ἡ Ἑλλάς τοῦ-
ναντίον ἔχει τοὺς περισσοτέρους ἄνδρας. Εἰς 1000
ἄνδρας ἀναλογουσιν 900 γυναῖκες.

Παρῆλιξ κυρίᾳ μέλλει νὰ ὑποστῇ ἐγγχεῖσιν εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς. Πρὶν δὲ παραδοθῆ εἰς τὸν χειρουργόν, ἀνα-
λογίζεται ὅτι ἴσως διὰ τελευταίαν φορὰν μέλλει νὰ ἴδῃ
τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὴν φύσιν, τὰ δένδρα, τὸν οὐρανόν.
Ἡ ἰδέα αὕτη τὴν συγκινεῖ βαθέως.

— Τοῦλάχιστον, λέγει, ἂς χρησιμοποιοῦμεν καλὰ
τὰ τελευταῖα βλέμματά μας...

Καὶ προσκαλοῦσα τὴν ὑπέρβριαν :

— Μαρούλα.

— Ὅριστε, Κυρία;

— Φέρε μοῦ δῶ ἓνα καθρέπτη!...

(Μονόλογος). — Τώρα ἐρχομαι ἀπὸ δύο μεσίτας,
καὶ κανένας δὲν ἤθελε νὰ μὲ δανείσῃ. Ὁ ἓνας, λέει,
δὲν μὲ ἔφερε, ὁ ἄλλος λέει πῶς μὲ γνωρίζει πολὺ
καλὰ, καὶ γι' αὐτὸ δὲ μοῦ δίνει. Καὶ γι' αὐτὸ δὲ ἔξερω τί
νὰ κίνω.

— Κύτταξε τί κατεργάρας εἶνε ὁ Β*... Ἐχσαμε
συμφωνήσει καὶ οἱ δύο μας καὶ εἴχαμε δώσει καὶ
τὸ λόγο τῆς τιμῆς μας νὰ δώσῃ ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον
τὴ ψῆφόν του γιὰ νὰ βγοῦμε καὶ αἱ δύο μέλη τοῦ
συμβουλίου τοῦ... Ἀλλ' αὐτός, ὁ ἑλεσινός, δὲν
μεῦ δωσε τὴν δίκῃ του. Ἐνθ' ὅμως μὲ παρηγορεῖ
ἐλίγῳ, ὅτι κ' ἐγὼ δὲν τοῦ εἶχα δώσει τὴ δίκῃ μου!